

גדה למנחת שבת ושני וחמישי

וזאת הברכה

תפסיר רס"ג

לג א וזאת הברכה אשר
ברך משה איש האלהים
את בני ישראל לפני
מותו: ודא ברכתא. דברוך משה.
נביא דיי ית בני ישראל. קדם מותיה:
ב ויאמר יהוה מסני בא

לג א) ודאי אלברכאת אלדי
בארך בהא מוסי רסול אללה
בני אסראיל. קבל מותה:
ב) וקאל. אללהם אלדי תגלא
לנא מן טור סיני. ואשרק
בנורה מן גבל שעיר. ולווח בה
מן גבל פארן. ואתא רבואת
אלקודס. בשריעה נור מן ימינה
להם: ג) ואחתבא איציא

וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה
מרבבת קדש מימינו (כ' אשדת) אש דת למו: ואמר.
יי. מסיני אתגלי וזיהור יקריה משעיר אתחזי לנא. אתגלי בגבורתיה
על טורא דפארן. ועמיה רבות קדישין. כתב ימיניה. מגו אישתא
אורייתא יהב לנא: ג אף חבב עמים כל קדשיו בידך

— כ"י —

ישמעאל שיקבלוהו, ולא רצו: ואתה. לישראל:
מרבבת קדש. ועמו מקצת רבבות מלאכי
קדש. ולא כלם ולא רבם. ולא בדרך בשר ודם
שפראה כל כבוד עשרו ותפארנו ביום חפתו:
אש דת. שהיתה כתובה מאז לפניו באש
שחורה על גב אש לבנה. נתן להם בלוחות
כתב יד ימינו. דבר אחר, אש דת כתרגומו,
שנתנה להם מתוך האש: ג אף חבב עמים.
גם חבה יתרה חבב את השבטים. כל אחד
ואחד קרוי עם, שהרי בגימין לבדו הנה עתיד
להולד כשאמר הקדוש ברוך הוא ליעקב
(בראשית לז, יא) גוי וקהל גוים יהיה ממך:
כל קדשיו בידך. נפשות הצדיקים הגנוזות

לג 6 וזאת הברכה וגוי לפני מותו. סמוך
למיתתו שאם לא עכשיו, אימתי: ב ויאמר
ה' מסיני בא. פתח תחלה בשבחו שלמקום
ואחר כך פתח בצרכיהם של ישראל. ובשבח
שפתח בו, יש בו הזכרת זכות לישראל, וכל
זה דרך רצוני הוא, כלומר כדאי הם אלו
שתחול עליהם ברכה: מסיני בא. יצא
לקראתם כשפאו להתיצב בתחתית הקר
כתן היוצא להקביל פני כלה, שנאמר
(סמוי יט, י) לקראת האלהים, למדנו שיצא
בנגדם: וזרח משעיר למו. שפתח לבני
עשו שיקבלו את התורה ולא רצו: הופיע.
להם: מהר פארן. שהלך שם ופתח לבני

וזלק הדקדוק: ואתה מרבבת קדש. השוא שבכ"ת נח כי החירק שברי"ש תנועה קטנה

ופשוט (ועי"ל בתלים ג):

תפסיר רס"ג

שעבא. פגמיע כ'ואצ'הם פי טאע'תד. ו'הם יקפון את'ארך. ו'יתנאקלון כלמאתך: ד) אללהם אלד'י אמר לנא מוסי באלתורייה. פגע'להא וראת'ה לגוקה' יעקוב: ה) וכאן מלכא פי אלמוצוף. חין תגתמע אליה. רויסאה וסאיר אסבאטה: ו) אסאלך אן יחיא אל ראובן ולא ימות. ולא יציר

וְהֵם תָּכֹן לְרִגְלֶךָ יִשָּׂא

מִדְּבַרְתֶּיךָ: אֵף חֲבִיבֹנִין לְשִׁבְטֵי־א.

כָּל קְדִישׁוֹהֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגִבּוֹרָא אִפִּיקֹנִין מִמִּצְרַיִם. וְאֲנֹן מִדְּבָרִין תַּחֲוֹת עֲנָנְךָ נָטְלִין עַל מִמְרָד:

שני כשהל בשבת בפת"י

תורה

צוה-לנו משה מורשה

קהלת יעקב: אוריתא יהב לנא

מֹשֶׁה. מִסְרָה יְרוּתָא לְכַנְשֵׁת יַעֲקֹב: וְיִהְיֶה בִּישְׂרׁוֹן מֶלֶךְ

בְּהַתְּאַסְף רָאשֵׁי עַם יַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל: וְהָיָה

בְּיִשְׂרָאֵל מֶלֶכָא. בְּאַתְכַּנְשׁוֹת רִישֵׁי עַמָּא. כַּחֲדָא שְׁבֻטֵי דְיִשְׂרָאֵל:

וְיַחֲיִי רְאוּבֵן וְאַל-יָמוּת וְיִהְיֶה מִתּוֹ מִסְפָּר:

רס"י

דב'קו ב'ך ו'לא מ'שו מא'חריך ו'אתה שומ'רם: ו'הם ת'כ'ו ל'רג'לך. ו'הם מ'תמ'צעים ומ'תכ'נסים ל'תחת צ'לך: י'ש'א מ'דב'ר'ת'ך. מ'קב'לים ג'רו'ת'יך ו'ד'תו'ת'יך ב'שמ'חה. ו'אלה דב'ר'יהם: ד'תו'רה. א'ש'ר צ'וה ל'נו מ'שה מו'ר'שה היא ל'קהלת י'עקב, א'ח'ונו'ה ו'לא נ'עו'ב'נה: כ'ו'י'הי. ה'קדו'ש ב'רו'ף הו'א: ב'י'ש'רו'ן מ'ל'ך. ת'מיד עול מ'לכותו ע'ליהם: ב'ה'ת'א'סף. ב'כל ה'ת'א'סף ר'אש'י ח'שבון א'סיפ'תם: ר'אש'י. כ'מו (שמו' ל, יב) כ'י ת'ש'א א'ת ר'אש, ר'או'י'ן א'לו ש'אב'רכם. ד'בר א'חר, ב'ה'ת'א'סף, ב'ה'ת'א'ספ'ם י'חד ב'אג'דה א'חת ו'ש'לום ב'יני'הם הו'א מ'ל'כ'ם, ו'לא כ'ש'יש מ'ח'לו'קת ב'יני'הם: ו'י'חי ר'או'ב'ן. ב'עול'ם ה'ו'ה: ו'אל י'מת. ל'עול'ם ה'ב'א. ש'לא י'זכ'ר לו מ'ע'שה ב'ל'ה'ה: ו'י'חי מ'ת'ו מ'ספ'ר. ג'מנין

אתו, כ'ענין ש'נא'מר (שמו'ל א' ככ, כט) ו'ה'ית'ה נפ'ש א'דני צ'רו'רה ב'צ'רו'ר ה'חיים א'ת ה' א'ל'ה'יך: ו'הם ת'כ'ו ל'רג'לך. ו'הם ר'או'ים ל'כ'ף, ש'ה'רי ת'כ'ו ע'צ'מן ל'תו'ף ת'ח'ת'ית ה'ה'ר ל'רג'לך ב'סיני. ת'כ'ו ל'שון פ'ע'לו ה'ת'וכ'ו ל'תו'ף מ'רג'לו'ת'יך: י'ש'א מ'דב'ר'ת'ך. נ'ש'או ע'ליהם עול תו'ר'תך: מ'דב'ר'ת'ך. ה'מ"ם בו ק'רוב ל'יסוד, כ'מו (צ'מד'ז' ז, פט) ו'יש'מע א'ת ה'קול מ'דב'ר א'ל'יו, (י'זק'אל ז, ג) ו'א'ש'מע א'ת מ'דב'ר א'ל'י, כ'מו מ'תדב'ר א'ל'י, א'ף ז'ה מ'דב'רו'ת'יך מ'ה ש'ה'י'ת מ'דב'ר ל'ה'ש'מיע'ני ל'אמ'ר ל'ה'ם. ט'י"ש פ'ורפ'לידו'י"ש ז'לע"י, ו'או'נקלו'ס ת'רג'ם ש'ה'יו נו'סע'ים ע'ל פ'י דב'ר'יך, ו'ה'מ"ם בו ש'מו'ש מ'ש'מ'ש'ת ל'שון מ'ן. ד'בר א'חר, א'ף ח'כב ע'מים, א'ף ב'ש'עת ח'בת'ם ש'ל'אמו'ת ה'עול'ם ש'ה'ר'א'ית ל'ה'ם פ'נים שו'ח'קות ומ'ס'ר'ת א'ת י'ש'ר'אל ב'י'ד'ם: כ'ל קד'ש'יו ב'י'ד'ך. כ'ל צ'דיק'יהם ו'טו'ב'יהם

תפסיר רס"ג

רהטה ד'ו אחצא: ז) וְהָיָה מֵא קאל ליהודה. אללהם אסמע צות יהודה. ורדה אלי קומה מן ג'זוה. ואגעל ידאה מנתצפתאן לה. וכן לה עונא עלי אעדאיה: ח) וקאל ללוי. אללהם אלד'י אנחלת צחאיחד

יֵיחִי רֵאוּבֵן בְּחַיֵּי עֲלֵמָא, וּמֹתָא תִּנְיָנָא
לָא יָמוּת. וַיִּקְבְּלוּן בְּנוֹהֵי אַחְסָנְתָהוּן
בְּמִנְיָהוּן: **ס** וְזֹאת לַיהוּדָה
וַיֹּאמֶר שְׁמַע יְהוָה קוֹל
יְהוּדָה וְאֶל-עַמּוֹ תִּבְיָאֵנוּ
יְדִיו רַב לוֹ וְעֶזֶר מִצָּרָיו

תהיה: וְדָא לַיהוּדָה וַאֲמַר. קביל יי צלותיה דיהודה במפקיה לקרבא. ולעמיה תתיבניה בשלם. ידוהי יעבדן ליה פורענותא

משנאוהי. וסעיד מבעיל דבבא הוי ליה: **פ**

שלישי בשחל בשבת בסת"י ח וללוי אמר תמיה ואוריה
לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבהו

— רס"י —

וינקמו נקמתו: וְעֶזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה. על יהושפט התפלל על מלחמת רמות גלעד, (דכ"ז יט, לא) ויזעק יהושפט ויה' עזרו. דבר אחר, שמע ה' קול יהודה. כאן רמו ברכה לשמעון מתוך ברכותיו שליהודה, ואף בשחלקו ארץ ישראל נטל שמעון מתוך גורלו שליהודה שנאמר (יכושע יט, ט) מחבל בני יהודה נחלת בני שמעון. ומפני מה לא יחד לו ברכה בפני עצמו, שהיה בלבו עליו על מה שעשה בשטים, כן כתוב באגדת תהלים: **ח וללוי אמר. ועל לוי אמר: תמיה ואוריה. כלפי שכינה הוא מדבר: אשר נסיתו במסה. שלא נתלוננו עם שאר המלינים: תריבהו וגוי. כתרגומו. דבר אחר, תריבהו על מי מריבה, נסתקפת לו לבוא בעלילה, אם משה אמר (במדכ כ, י) שמעו**

במנין שאר אקיו, דגמא היא זו, כענין שנאמר (בראשית לב, כג) וישכב את בלהה ויהיו בני יעקב שנים עשר, שלא יצא מן המנין: **ז וזאת ליהודה. סמך יהודה לראובן מפני ששניהם הודו על קלקול שבטם, שנאמר (איז טו, יט) יט) אשר חכמים וגידו וגוי להם לבדם וגוי ולא עבר זר בתוכם. ועוד פרשו רבותינו, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היו עצמות יהודה מתגלגלים בארון מפני גדוי שקבל עליו, שנאמר (בראשית מד, לב) וקטאתי לאבי כל הימים, אמר משה, מי גרם לראובן שיודה יהודה וכי: שמע ה' קול יהודה. תפלת דוד ושלמה ואסא מפני הכושים, ויהושפט מפני העמונים, וחזקיה מפני סנחריב: ואל עמו תביאנו. לשלום מפני המלחמה: ידיו רב לו. יריבו ריבו**

תפסיר רס"ג

ואנאריך לרגל אלדי הו בארך. וקד אמתחנתה פי ד'את אלמתנה. ואכ'תצמתה פי מתל מא אלכ'צומה: ט) פוגדתאה אלקאיל עו אביה ואמה כאנה לם יראהם. ולם ית'בת אכ'תה. ולם יעתרף בבניה. מפא תרסו מקאלתך. והם יחפצו עהך: י) פהם יפתון פי אחכאמך לאל יעקוב ושראיעך לאל אסראיל. ויצירון אלכ'כור בין ידיך. ואלכ'מאל עלי מד'בחך: יא) אללהם פבארך פי גנדה. וארץ מא תצנעה ידאה. ואיהן אחקא מקאומיה.

על-מי מריבה: וללוי אָמר. תּוֹמֵיָא וְאוֹרֵיָא אֶלְבִישָׁתָא לְגַבְר דְּאַשְׁתִּכַּח חֲסִיד קְדָמְךָ. דְּנִסִּיתְהִי בְּנִסִּיתָא וְהוּה שְׁלִים. בְּחִנְתְּהִי עַל מִי מִצוֹתָא וְאַשְׁתִּכַּח מְהִימָן: ט' הָאֲמַר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רָאִיתִיו וְאֶת-אָחִיו לֹא הִכִּיר וְאֶת-בְּנָיו לֹא יָדַע כִּי שָׁמְרוּ אִמְרֹתֶךָ וּבְרִיתֶךָ יִנְצְרוּ: ד'על אבוי וְעַל אִמִּיה לֹא רָחִים כְּד חָבוּ מִן דִּינָא. וְאַפִּי אַחֻוּהִי וּבְנוּהִי לֹא נָסִיב. אָרִי נָטְרוּ מִטְרַת מִימְרְךָ. וּקְיָמְךָ לֹא אֲשַׁנְיָאוּ: ז' יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרַתֶךָ לְיִשְׂרָאֵל יִשְׁיִמוּ קְטוֹרֶה בְּאַפְךָ וְכָלִיל עַל-מִזְבְּחֶךָ: פ' פְּשָׁרִין אֵלִין דִּילְפּוֹן דִּינְךָ לְיַעֲקֹב. וְאוֹרִיתֶךָ לְיִשְׂרָאֵל. יִשׁוּן קְטַרַת בּוֹסְמִין קְדָמְךָ. וּגְמִיר לְרַעוּא עַל מִדְּבַחֶךָ: דא בָּרַךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפְעָל יָדָיו תִּרְצֶה מִחֵץ מִתְנַיִם קָמִיו וּמִשְׁנָאִיו מִן-יְקוּמוֹן:

רס"ג

לוי לא חטא אחד מהם שנאמר כל בני לוי: כִּי שָׁמְרוּ אִמְרֹתֶךָ. (שמות כ, ט) לא יהיה לך אֱלֹהִים אֲחֵרִים: וּבְרִיתֶךָ יִנְצְרוּ. ברית מילה, שאותם שנגלדו במדבר, וישראל לא מלו את בניהם, והם היו מולין ומלין את בניהם: י יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ. ראויין אלו לך: וְכָלִיל. עולה: יא מִחֵץ מִתְנַיִם קָמִיו. מחץ קמיו, מפת

גא המורים, אהרן ומרים מה עשו: ט הָאֲמַר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא רָאִיתִיו. כשחטאו בעגל ואמרתי (שמות לז, כו) מי לה' אלי, נאספו אלי כל בני לוי וצויתים להרוג את אבי אמו והוא מישראל, או את אחיו מאמו, או את בן בתו, וכן עשו. ואי אפשר לפרש אביו ממש ואחיו מאביו וכן בניו ממש, שהרי לזים הם ומשפט

זולק הדקדוק: על מזבֶּחֶךָ. מפני ההפסק בא הבי"ת בשוא כי החי"ת בסגול (מהר"ב):

בְּרִיךְ יי נְכֹסֵהוּ. וְקוֹרְבֵן יְדוּהֵי קָבִיל
 בְּרַעְוָא. תִּבְרַח חֲרָצָא דְשִׁנְאוּהֵי. וּדְבַעְלֵי
 דְּבַבּוּהֵי דְלֹא יְקוּמוּן: **ס** יב **לְבַנְיָמִן**
אָמַר יָדִיד יְהוָה יִשְׁכֵּן
לְבֶטֶח עָלָיו חֶפֶף עָלָיו
כָּל־הַיּוֹם וּבֵין כְּתָפָיו
שָׁכֵן: לְבַנְיָמִן אָמַר. רַחֲמָא

תפסיד רס"ג
 ושאנייה מן אן יקאומינה
 (י"ג יקומון): יב) וקאל
 לבנימין. אד' הו ודיד
 אללה. סיספן ואתקא בה. והו
 יטוף בה טול אלומאן.
 ובין צ'הראניה יספן:
 יג) וקאל ליוסף. אללהם
 פבארד פי בלדה. מן מלאד'
 סמאואד וטלהא. ומן אלג'מר

ד"י. ישרי לרוחצן עלוהי. יהי מגן עלוהי כל יומא. ובארעיה תשרי

שכינתא: **ס** ❀ **שְׁלוֹשֵׁי** בספרי
תיטן ❀ **רְבִיעֵי כִּשְׁחַל בַּשַּׁבָּת בַּשַּׁבָּת יי** ❀ **(שלישי)**

וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבֹרַכַת יְהוָה אֲרִצּוּ מִמְּגַד
 שָׁמַיִם מְטֹל וּמִתְהוֹם רְבִיצַת תַּחַת: וְלְיוֹסֵף אָמַר.
 מְבֹרַכָא מִן קָדָם יי ארעיה. עבדא מגדנין מטלא דשמאי מלעילא.

— כ"ט —

חֶפֶף עָלָיו. מְכַסֶּה אוֹתוֹ וּמְגִין עָלָיו:
כָּל הַיּוֹם. לְעוֹלָם. מִשְׁנֹכְחָה יְרוּשָׁלַיִם. לֹא
 שָׁרְתָה שְׁכִינָה בְּמִקוֹם אַחֵר: וּבֵין כְּתָפָיו
שָׁכֵן. בְּגוֹבַה אֲרִצּוּ הָיָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּנוֵי
 אֵלָא שְׁנֹמוּף עֲשָׂרִים וְשָׁלֹשׁ אַמָּה מַעִין עֵיטִם,
 וְשֵׁם הָיָה דַעְתּוֹ שְׁלֹדוּד לְבָנוֹתוֹ. כְּדֹאִיתָא
 בְּשִׁחִיטַת קֹדְשִׁים (זכמים נד, ג) אַמְרֵי נַחְתֵי בֵּיה
 פּוֹרְתָא מִשׁוּם דְּכַתִּיב וּבֵין כְּתָפָיו שָׁכֵן, אִין
 לָךְ נָאָה בְּשׁוּר יוֹתֵר מִכְּתָפָיו: יג **מְבֹרַכַת ה'**
אֲרִצּוּ. שְׁלֹא הֵיחָדָה בְּנַחֲלַת הַשְּׁבָטִים אַרְץ
 מְלֵאָה כָּל טוֹב כְּאֲרִצּוֹ שְׁלִיּוֹסֵף: **מִמְּגַד.** לְשׁוֹן
 עֲדָנִים וּמִתְקֵי: וּמִתְהוֹם. שְׁהִתְהוֹם עוֹלָה
 וּמְלַחֲלַח אוֹתָהּ מִלְמַטָּה, אַתָּה מוֹצֵא בְּכָל
 הַשְּׁבָטִים בְּרַכְתּוֹ שְׁלֹמֶשָׁה מַעִין בְּרַכְתּוֹ
 שְׁלִיעֶקֶב:

מְתַנִּים, כְּעִנְיָן שְׁנֹאמַר (סכלים סט, כד)
 וּמִתְנַיִהִם תְּמִיד הַמַּעַד, וְעַל הַמַּעוֹרְרִין עַל
 הַכְּהֵנָה אָמַר כֵּן. דְּבַר אַחֵר, רָאָה שְׁעִתִּידִין
 חֲשִׁמְנָאֵי וּבְנֵיו לְהִלָּחֵם עִם הַיּוֹנִים וְהַתְּפִלָּל
 עֲלֵיהֶם לְפִי שְׁהִיו מוֹעֲטִים, שְׁנַיִם עֲשָׂר בְּנֵי
 חֲשִׁמְנָאֵי וְאַלְעִזֹר כְּנָגֵד כְּמַה רְבֹבוֹת, לְכַף
 נְאָמַר בְּרַף ה' חִילוֹ וּפַעַל יָדָיו תִּרְצָה:
 וּמִשְׁנֹאֵיו מִן יְקוּמוּן. מִחֵץ קָמְיוֹ וּמִשְׁנֹאֵיו
 מִהֵיוֹת לָהֶם תְּקוּמָה: יד **לְבַנְיָמִן אָמַר.** לְפִי
 שְׁבָרַכַת לוֹי בְּעִבּוּדַת הַקָּרְבָּנוֹת, וְשְׁלֹבְנִימִין
 בְּבָנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֻלְקוֹ, סְמִכָן זֶה לָזֶה,
 וְסִמְךָ יוֹסֵף אַחֲרָיו, שְׁאָף הוּא מִשְׁכֵּן שִׁילָה
 הָיָה בְּנוֵי בְּחֻלְקוֹ, שְׁנֹאמַר (שס עח, סז) וַיִּמָּאֵס
 בְּאַהֲלֵ יוֹסֵף וַיְגִי. וּלְפִי שְׁבִית עוֹלָמִים
 חֲבִיב מִשִׁילָה לְכַף הַקָּדִים בְּנִימִין לְיוֹסֵף

תפסיר רס"ג

אלג'איצ'ה אלספלא: יד) ומן מלאד' אלג'לאַת אלשמסיה. ומלאד' אלחבוב אלקמרייה: טו) ומן אצול אלגבאל אלאווליה. ומן פרוע אליפאע אלאווליה: טז) ומן נעמה אלארץ באסרהא. ורצ'א סאפן אלסנא (י"י: אלסמא). יחל גמיע ד'אלך בראס יוסף.

וממבועי עינן ותהומין. דנגדין ממעמקי

ארעא מלרע: יד **וממגד תבואת**

שמש וממגד גרש ירחים:

עבדא מגדנין ועללן מיבול שמשא.

עבדא מגדנין מריש ירח בירח:

ומראש הררי קדם

וממגד גבעות עולם: ומריש

טוריא בפיריא. ומשוב רמן דלא

פסקון: טז **וממגד ארץ ומלאה ורצון שכני סנה**

תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו:

ומשוב. ארעא ומלאה. רעי ליה דשכינתיה בשמיא ועל משה אתגלי

באסנא. ייתן כל אליו לרישא דיוסף. גוברא פרישא דאחיה:

בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם

עמים ינגח יחדו אפסי ארץ והם רבבות

— כ"י —

רצון. נחת רוח ופיוס. וכן כל רצון שבמקרא: **תבואתה**. ברכה זו לראש יוסף: **נזיר אחיו**. שהפרש מאחיו במכירתו: **י בכור שורו**. יש בכור שהוא לשון גדלה ומלכות, שנאמר (תכליס פט, כח) אף אני בכור אתננהו, וכן (שמות ז, כב) בני בכורי ישראל: **בכור**. מלך היוצא ממנו והוא יהושע: **שורו**. שכחו קשה בשור לכבש כמה מלכים: **הדר לו**. נתון לו שנאמר (במדבר כז, ט) ונתתה מהודך עליו: **וקרני ראם קרניו**. שור, כחו קשה ואין קרניו נאות, אבל ראם, קרניו נאות, ואין כחו קשה, נתן ליהושע כחו שלשור ויפני קרני ראם: **אפסי ארץ**. שלשים ואחד מלכים

יד **וממגד תבואת שמש**. שהיתה ארצו פתוחה לחמה וממתקת הפרות: **גרש ירחים**. יש פרות שהלבנה מבשלתן ואלו הן קשואין ודלועין. דבר אחר גרש ירחים. שהארץ מגרשת ומוציאה מחדש לחדש: טו **ומראש הררי קדם**. ומבורכת מראשית בשול הפרות שהרריה מקדימין לבכר בשול פירותיהם. דבר אחר מגיד שקדמה בריאתן לשאר הרים: **גבעות עולם**. גבעות העושות פרות לעולם ואינן פוסקות מעוצר הגשמים: טז **ורצון שכני סנה**. כמו שוכן סנה ותהא ארצו מבורכת מרצונו ונחת רוחו שלהקדוש ברוך הוא הנגלה עלי תחלה בסנה:

תפסיר רס"ג

והאמה' נאסד' אכזרתה:
 (ז) וליפון אלפיהא לאלממת'ל
 בבכר תזורה. פתציר קרונה
 פקרון אלפרפדאן. חתי' ינטח
 בהא אל'אמם אלי' אקטאר
 אל'ארץ'. ושרחהא אנהא
 רבואת אפרים ואלוף מנשה:
 (ח) וקאל לזבולון. אפרח יא אל
 זבולון פי אספארד. ואנת יא
 יששכר פי מנאזלד: (ט) פאן
 אל'אמם אלי' גבלכמא תחצר.

אֲפְרַיִם וְהֵם אֶלְפֵי מְנַשֶּׁה:

רְבֵא דְבִנוּהֵי זִינְא לִיה. וּגְבוּרָן אֲתַעְבִּידָא
 לִיה מִן קָדָם דִּתּוּקְפָא וְרוּמָא דִּילִיה.
 בְּגִבוּרְתִּיה. עִמְמִיא. יִקְטִיל בְּחָדָא עַד
 סִפֵּי אַרְעָא. וְאַנּוּן רַבּוּתָא דְּבֵית אֲפְרַיִם.

וְאַנּוּן אֶלְפֵיָא דְּבֵית מְנַשֶּׁה: **ס**

רביעי' תיטון בספרי חמישי כשהל בשבת בסת"י

(רביעי) דה ולזבולון אמר שמח

זבולון בצאתך ויששכר

בְּאֵהֲלִיךָ: וְלִזְבוּלוֹן אָמַר. חֲדֵי זְבוּלוֹן בְּמִפְקֶךָ לְאַגְחָא קֶרְבָּא עַל
 בְּעֵלֵי דְבְּכָךְ. וְיִשְׁשַׁכֵּר בְּמַהְכֶּךָ לְמַעַבְד זְמַנֵּי מוֹעֲדֵיא בִירוּשָׁלַם:
יט עַמִּים הֲרִ-יִקְרְאוּ שֵׁם יִזְבְּחוּ זְבַח־צֶדֶק כִּי

— כ"ט —

בְּאֵהֲלִיךָ. זבולון ויששכר עשו שותפות, זבולון
 לחוף ימים ושכונן ויוצא לפרקמטיא בספינות
 ומשתפר, ונותן לתוך פיו שליששכר והם
 יושבים ועוסקים בתורה, לפיכך הקדים זבולון
 ליששכר, שתורתו שליששכר על ידי זבולון
 היתה: **שמח זבולון בצאתך.** הצלח
 בצאתך לסחורה: **ויששכר.** הצלח בישיבת
 אהליך לתורה לישוב ולעבר שנים ולקבע
 חדשים, כמו שנאמר (דכ"א יב, לג) ומבני
 יששכר יודעי בינה לעתים, ראשיהם
 מאתים, ראשי סנהדראות היו עוסקים בכך.
 ועל פי קביעות עתיהם ועבוריהם: **יט עמים.**
 שלשכטי ישראל: **הר יקראו.** להר המוריה
 יאספו, כל אסיפה על ידי קריאה היא ושם
 זבחו ברגלים זבחי צדק: **כי שפע ימים**
ינקו. יששכר וזבולון, ויהא להם פנאי לעסוק

אפשר שכלם מארץ ישראל היו, אלא אין
 לה כל מלה ושלטון שלא קנה לו פלטרין
 ואחזה בארץ ישראל, שחשובה לכלם היא.
 שנאמר (יימ"ג, יט) נחלת צבי צבאות גוים:
והם רבבות אפרים. אותם המנגחים הם
 הרבבות שהרג יהושע, שבא מאפרים: **והם**
אלפי מנשה. הם האלפים שהרג גדעון
 במדין, שנאמר (שופטים ט, י) וזבח וצלמנע
 בקרקר וגו': יח ולזבולון אמר. אלו המשה
 שבטים שברך באחרונה. זבולון גד דן נפתלי
 ואשר, כפל שמותיהם לחוקם ולהגבירם, לפי
 שהיו חלשים שבכל השבטים, הם הם
 שהוליק יוסף לפני פרעה, שנאמר ומקצה
 אחיו לקח המשה אנשים (בראשית מ, ג), לפי
 שגראים חלשים ולא ישים אותם לו שרי
 מלחמתו: **שמח זבולון בצאתך ויששכר**

תפסיר רס"ג

שִׁפְעַי יָמִים יִינָקוּ וּשְׁפָנַי

טְמוּנֵי חוֹל: שְׁבִטֵי דִישְׂרָאֵל

לְטוֹר בֵּית מִקְדָּשָׁא יִתְפַּנְשׁוּן. תִּמְנָן יִפְסוּן
נִכְסֵי קוֹדֵשִׁין לְרַעְוָא. אֲרֵי נִכְסֵי עַמְמֵיָא
יִיכְלוּן; וְסִימָא דְמִטְמָרָן בְּחָלָא מִתְגַּלִּין

לְהוֹן: ס בּ וּלְגַד אֲמַר בְּרוּךְ

מִרְחִיב גַּד כְּלָבִיא שְׁכָן

וְטָרַף זְרוּעַ אַף-קֶדְקֶד: וּלְגַד

אֲמַר. בְּרִיךְ דְאִפְתִּי לְגַד. כְּלִיתָא שְׂרֵי וִיקְטִיל שְׁלִטוּנִין עִם מַלְכוּן:

כּ וַיֵּרָא רֵאשִׁית לּוֹ כִּי-שָׁם חִלְקַת מַחְקַק סָפוּן

וְתִדְבַח פִּיה דְבִּיאִיחַ עֲאֲדֵלָה.
פְּהִם גִּידֵק אֲלִבְחָאֵר יִרְצִיעוּן.
וְדִפְאִין אֲלִרְמֵל יִכְנֻזוּהָא:
(כ) וְקֵאל לְגַד. תְּבִאֲרֵךְ אֲלִמוּסַע
לָהּ בְּלִדְהָ. פְּהוּ כְּלָבִו יִסְכְּנָהָ.
אֲלִדִּי יִדֵק אֲלִדְרָאֵעַ מַע
אֲלֵהָאִמְדָּה: (כא) וְאַנְדָּה רֵאִי פִי
אוּל בְּלִדְהָ. אֲן גִּוְקָה
אֲלִרֵאִסְמִין הִנְאֵךְ מִכְנֻזָּה.

— רס"י —

וּמֵאֲכָלוּ שְׁלֹזָה לֹא כְּמֵאֲכָלוּ שְׁלֹזָה, וְהֵם
אוֹמְרִים אֵין אִמְהָ כְּשֶׁרָה כּוּזוּ וּמִתְגַּיְרִין שָׁם,
שְׁנֵאֲמַר שָׁם יִזְבְּחוּ וּזְבַחֵי צִדִּיק: **כִּי שִׁפְעַי יָמִים**
יִינָקוּ. זְבוּלָן וְיִשְׁשֻׁכְּרָה, הֵימָן נוֹתֵן לָהֶם מִמּוֹן
בְּשִׁפְעֵי: **כִּי בְּרוּךְ מִרְחִיב גַּד.** מִלְמַד שְׁהִיָּה
תְּחוּמוֹ שְׁלֵגַד מִרְחִיב וְעוֹלָה כְּלָפִי מִזְרַח:
כְּלָבִיא שְׁכָן. לְפִי שְׁהִיָּה סְמוּךְ לְסִפְרָה, לְפִיכֵךְ
נִמְשַׁל בְּאֲרִיזוֹת, שְׁכָל הַסְּמוּכִים לְסִפְרָה צְרִיכִים
לְהִיּוֹת גְּבוּרִים: **וְטָרַף זְרוּעַ אַף קֶדְקֶד.**
הַרְוִיגִיָּהֵן הֵיוּ נִכְרִין, חוֹתְכִים הָרֵאשׁ עִם הַזְרוּעַ
בְּמִכָּה אַחַת: **כּ וַיֵּרָא רֵאשִׁית לּוֹ.** רֵאָה
לְטוֹל לּוֹ חֵלֶק בְּאַרְץ סִיחוּן וְעוּג, שְׁהִיא
רֵאשִׁית כְּבוֹשׁ הָאָרֶץ: **כִּי שָׁם חִלְקַת**
מַחְקַק. כִּי יָדַע אֲשֶׁר שָׁם בְּנַחֲלָתוֹ חִלְקַת
שְׂדֵה קְבוּרַת מַחְקַק וְהוּא מִשָּׁה: **סָפוּן.**
אוֹתָהּ חִלְקָה סָפוּנָה וְטְמוּנָה מִכָּל בְּרִיָּה,

בַּתּוֹרָה: **וּשְׁפָנַי טְמוּנֵי חוֹל.** כְּסוּנֵי טְמוּנֵי
חוֹל, טְרִית וְחִלּוּן וְזִכּוּכִית לְבִנְהָ הַיּוֹצֵאִים מִן
הַיָּם וּמִן הַחוֹל, וּבְחִלְקוֹ שְׁלִישֻׁשְׁכָר וּזְבוּלָן הִיָּה,
כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ בְּמִסְכַּת מְגִלָּה (ו, 6) זְבוּלָן עִם
חֶרֶף נִפְשׁוּ לְמוֹת (שׁוֹפְטִים כ, יא) מִשׁוּם דְּנִפְתְּלִי
עַל מְרוּמֵי שְׂדֵה, שְׁהִיָּה מִתְרַעַם זְבוּלָן עַל
חִלְקוֹ, לְאַחֵי נִתְתָּ שְׂדוֹת וּכְרָמִים וְכוּ': **וּשְׁפָנַי.**
לְשׁוֹן כְּסוּי, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (מ"ט ו, ט) וַיִּסְפֵּן אֶת
הַבַּיִת, (ס"ז, ג) וַיִּסְפֵּן בְּאַרְזוֹ, וְתִרְגוּמוֹ וּמִטְלָל
בְּכִיּוּרֵי אֲרָזָא. דְּבַר אַחַר, עֲמִים הָרַ יִקְרָאוּ, עַל
יְדֵי פְּרַקְמִטֵּיא שְׁלִזְבוּלָן, תְּגִירֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם
בָּאִים אֶל אֲרָצוֹ, וְהוּא עוֹמֵד עַל הַסִּפְרָה וְהֵם
אוֹמְרִים הוּאִיל וְנִצְטַעְרָנוּ עַד כָּאן, גִּלְף עַד
יְרוּשָׁלַיִם וְנִרְאָה מַה יִּרְאֶתָה שְׁלֵאֲמָה זֶה, וּמַה
מַעֲשֵׂיָהּ, וְהֵם רוֹאִים כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִים
לְאֵלוֹתָ אַחַד, וְאוֹכְלִים מֵאֲכָל אַחַד, לְפִי
שְׁהִיָּה אֵלוֹהוּ שְׁלֹזָה לֹא כְּאֵלוֹהוּ שְׁלֹזָה,

וְזֶלֶק הַדְּקִדּוּק: **כּ וַיֵּרָא רֵאשִׁי עִם.** יֵשׁ חִלּוּק בְּקִרְיַת הַמְּלָה הַזֹּאת, בֵּן אֲשֶׁר קוֹרָא אוֹתָהּ מַלְעִיל
בְּשֵׁנֵי פִשְׁטִין וּבֵן נִפְתְּלֵי מַלְרַע בְּפִשְׁטֵי אַחַד לְבַד וְיֵשׁ סִפְרִים בְּפִשְׁטֵי אַחַד לְבַד וְלֹא

מִיחְלָפִין (מַהֲר"ב):

תפסיר רס"ג

פִּאֲתָא רויסא אלקום
 פתלמדהם. וצנע בעדל אללה.
 ואחכאמה מע סאיר אל
 אסראיל: כב) וקאל לדן. כון יא
 דן כשבל אלאסד בקווה. אדא
 יערץ' מן אלפת'נייה: כג) וקאל
 לנפתלי. יא נפתלי אסתפתר מן
 אלרצא. וכון ממלווא מן
 ברפאת אללה. וחז מן אלארץ'

וַיָּתֵא רְאִשֵׁי עֵם צְדָקָת

יְהוָה עֲשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם-

יִשְׂרָאֵל: וְאֵתִקְבַּל בְּקִדְמֵי־תֵא דִילִיָּה.

אַרִי תַמָּן. בְּאַחֲסָנְתִיָּה מִשָּׁה סְפָרָא רַבָּא

דִּישְׂרָאֵל קְבִיר. הוּא נִפְק וְעַל בְּרִישׁ עַמָּא.

זְכוּן קָדָם יי עֲבַד. וְדִינוּהִי עִם יִשְׂרָאֵל: ס

(חמישי) כב וּלְדָן אָמַר דָּן גִּיּוֹר

אַרְיָה יִזְנַק מִן־הַבְּשָׁן: וּלְדָן אָמַר. דָּן תְּקִיף כְּגִיּוֹר אַרְיֹן.

ארעיה שתיא מן נחליא דנגדין מן מתנן: כג וּלְנַפְתָּלִי אָמַר

נַפְתָּלִי שִׁבְעַת רְצוֹן וּמְלֵא בְרַכְתּוֹ יְהוָה יָם וּדְרוֹם

יְרֵשָׁה: וּלְנַפְתָּלִי אָמַר. נַפְתָּלִי שִׁבְעַת רַעְוָא. וּמְלֵי בְרַכָּן מִן קָדָם יי:

— רס"י —

בצפונת מערבית עקרון וסביבותיה, ולא ספקו להם, ובאו ונלחמו עם לשם שהיא פמיאס והיא בצפונת מזרחית, שהרי הירדן יוצא ממערב פמיאס והוא במזרח שלארץ ישראל, ובא מהצפון לדרום וכלה בקצה ים המלח, שהוא במזרח יהודה, שנטל בדרומה שלארץ ישראל, כמו שמפורש בספר יהושע, והוא שנאמר (שס יט, מז) ויצא גבול בני דן מזהם ויעלו בני דן וילחמו עם לשם וגוי, יצא גבולם מכל אתו הרוח שהתחילו לנחול בו: כג שִׁבְעַת רְצוֹן. שהיתה ארצו שבעה כל רצון יושביה: ים ודרום ירשה. ים בגרת נפלה בחלקו ונטל מלא חבל חרס בדרומה לפרוש חרמים ומכמורות: ירשה. לשון צווי, כמו (דכ"ב ס, כ"א) עלה רש, והטעם שלמעלה בריש מוכיח, כמו ירש, ידע, לקח, שמע,

שנאמר (לכמן לז, ו) ולא ידע איש את קבורתו: ויתא. ג'ד: ראשי עם. הם היו הולכים לפני החלוץ בכבוש הארץ לפי שהיו גבורים, וכן הוא אומר (דכ"ב ג, יח) ואתם תעברו חלוצים לפני אחיכם וגוי: צדקת ה' עשה. שהאמינו דבריהם ושמרו הבטחתם לעבור את הירדן עד שכבשו וחלקו. דבר אחר ויתא משה ראשי עם. צדקת ה' עשה, על משה אמור: כג דן גיור אריה. אף הוא היה סמוך לספר לפיכך מושלו באריות: יזנא מן הבשן. כתרוממו, שהיה הירדן יוצא מחלקו ממערב פמיאס, והיא לשם, שהיא בחלקו שלדן, שנאמר (יחטט יט, מז) ויקראו ללשם דן וזניקו וקלוחו מן הבשן. דבר אחר, מה זניק זה יוצא ממקום אחד ונחלק לשני מקומות, כך שבטו שלדן נטלו חלק בשני מקומות. תחלה נטלו

זולק הדקדוק: כג ים ודרום ירשה. תיבת ירשה מלעיל:

תפסיר רס"ג

גִּרְבָּא וְגִנְבָא: כד) וְקָאֵל
לְאִשְׁרָ. כֵּן מְבֹאֲרָא מִן
אֱלֹאֲלֵיָא יָא אִשְׁרָ. אֱלֹדִי סִכּוֹן
רְצִיא אֲכֹזְתָהּ. וְגִיאֲמָסָא פִי
אֱלֹדְהוֹן קְדָמָה: כה) תִּכּוֹן מִן
אֱלֹחֵיִד וְאֵלֶּנְחָאֵס מְגִיאֲלֵקֵד.
וְלִתְכּוֹן כְּאִיאֲמֵד הַדְּיָה
שְׁגִאֲעֵתֵד: כו) אֱלֹאֲהָ אִסְרָאֵיל
אֱלֹדִי לִיס כְּמֵתִלָּהּ. סֵאכֵן

מערב ים גניסר ודרומוהי יירת: ס

❦ חמישי תימן בספרי ששי כשחל בשבת בסת"י ❦

כד) וְלֹאֲשֵׁר אָמַר בְּרוּךְ
מִבְּנֵיִם אֲשֶׁר יְהִי רְצוּי אָחִיו
וְטָבֵל בְּשֶׁמֶן רַגְלוֹ: וְלֹאֲשֵׁר
אָמַר. בְּרִיךְ מִבְּרַכַּת בְּנֵיָא אֲשֶׁר. יְהִי
רְעוּא לְאָחוּהִי. וְיִתְרַבָּא בְּתַפְנוּקֵי מַלְכֵינִי:

כה) בְּרוּךְ וְנִחְשֶׁת מִנְעֵלָךְ וְכִימִיד דְּבִאָדָּ: תִּקְרִי

כְּבִרְזָלָא וְכִנְחָשָׂא בֵּית מוֹתְבָדָּ. וְכִיּוּמֵי עוֹלִימוֹתְךָ תוֹקֶפְךָ: כו) אֵין

כָּאֵל יִשְׁרוּן רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֵזְרְךָ וּבְגִאֲוֹתוֹ שְׁחָקִים:

— כ"י —

היא סגורה במנעולים ובריחים שלברזל
ונחשת. דבר אחר ברזל ונחשת מנעלה,
ארצכם נעולה בהרים שחוצבין מהם ברזל
ונחשת, וארצו שלאשר היתה מנעולה
שלארץ ישראל: וכימיד דבאד. וכימים
שהם טובים לה, שהן ימי תחלתה, ימי
נעוריה, כן יהיו ימי זקנתה, שהם דואבים
זבים ומתמוטטים. דבר אחר, וכימיד דבאד
וכימיד שהם טובים לה כמנזן ימיה, כל
הימים אשר אתם עושים רצונו שלמקום,
יהיו דבאד, שכל הארצות יהיו דובאות כסף
וזהב לארץ ישראל, שתהא מבורכת בפירות.
וכל הארצות מתפרנסות המנה וממשיכות
לה כספם וזהבם איסקווייט. הכסף והזהב
כלה מהם, שהן מזיבות אותם לארצכם:
כו) אֵין כָּאֵל יִשְׁרוּן. דע לה ישורון שאין
כאל בכל אלהי העמים, ולא כצורך צורם:
רכב שמים. הוא אותו אלוה שבעזר
ובגאותו הוא רוכב שחקים:

בשמוסיף בו ה"א יהיה הטעם למעלה
שמעה, ידעה, סלחה, לקחה אף כאן ירשה
לשון צווי. ובמסורת הגדולה מצינו באלפא
ביתא לשון צווי דטעמיהון מלעיל: כו) בְּרוּךְ
מִבְּנֵיִם אֲשֶׁר. ראיתי בספרי, אין לה בכל
השבטים שנתברך בבנים כאשר ואיני יודע
פיצד: יהי רצוי אחיו. שהיה מתרצה לאחיו
בשמן אנפיקינון ובקפלאות והם מרצין לו
בתבואה. דבר אחר, יהי רצוי אחיו שהיו
בנותיו נאות והוא שנאמר (דברי הימים א' ז', 6)
הוא אבי ברזית, שהיו בנותיו נשואות
לכהנים גדולים הנמשחים בשמן וית: וטבל
בשמן רגלו. שהיתה ארצו מושכת שמן
כמעין. ומעשה שנצטרכו אנשי לודקיא
לשמן מנו להם פולמוסטום אחד וכי,
כדאיתא במנחות (פכ, ט): כו) בְּרוּךְ וְנִחְשֶׁת
מִנְעֵלָךְ. עכשיו הוא מדבר נגד כל ישראל,
שהיו גבוריהם יושבים בערי הספר ונועלים
אותה שלא יוכלו האויבים לכנס בה כאלו

תפסיר רס"ג

אלסמא ואלשואהק בקדרתה
 פי עונד: כז) וזהו אלושן
 אלאאלאה אלאזלי. ומן דונה
 מלוד אלעאלם. כמא טרד מן
 בין ידיד אלעדו. וקאל לך
 אנפד'ה: כח) חתי סכן בעין
 אל אסראיל ואתקא מנפרדא
 נציר מא קאל להם יעקוב
 אביהם. פי בלד די בר ועציר.
 ואיציא סמאה תדר טלא:
 (כט) פטובאך יא אל אסראיל

לית אלה אלא אלהא דישראל.
 דשכינתיה בשמיא בסערך. ותוקפיה

בשמי שמיא: ❀ בשבת שביעי בשתי ❀

(ששי) ב מענה אלהי קדם
 ומתחת זרעת עולם ויגרש
 מפניך אויב ויאמר השמד:
 מדור אלהא דמלקדמין. דבמימריה
 אתעביד עלמא. ותריד מן קדמך. שנאה
 ואמר שיצי: כה) וישכן ישראל

בטח בדר עין יעקב אל-ארץ דגן ותירוש
 אף-שמי יערפו-טל: ושרא ישראל לרוחצן בלחודיהון
 פעין ברכתא דבריכנון יעקב אבוהון. בארע עבדא עבור וחמר. אף
 שמיא דעלויהון ישמשונונון בטלא: כט) אשריך ישראל
 מי כמוך עם נושע ביהוה מגן עזרך

— כס"י —

עין יעקב. כמו (צמדז יא, י) ועינו פעין
 הבדלח. פעין הברכה שברכם יעקב. לא
 בפדד שאמר ירמיה (ירמייכ טו, י) בדר
 ישבתי. אלא פעין הבטחה שהבטיחם יעקב
 (צלאטיי מ, כא) וזהו אלהים עמכם והשיב
 אתכם אל ארץ אבותיכם: יערפו. יטיפו: אף
 שמי יערפו טל. אף ברכתו שליזחק
 נוספת על ברכתו שלייעקב (שס כז, כח) ויתן
 לך האלהים מטל השמים וגו': כט) אשריך
 ישראל. לאחר שפרט להם הברכות אמר
 להם מה לי לפרוט לכם, כלל דבר, הכל
 שלכם: אשריך ישראל מי כמוך.
 תשועתך בה אשר הוא מגן עזרך

כ) מענה אלהי קדם. למעון, הם השחקים
 לאלהי קדם, שקדם לכל אלהים וברר לו
 שחקים לשבתו ומעונתו, ומתחת מעונתו כל
 בעלי זרוע שוכנים: זרעת עולם. סידון ועוג
 ומלכי פנען שהיו תקפו וגבורתו שלעולם,
 לפיכך על פרחם יחדו וזועו וכחם חלש
 מפניו. לעולם אימת הגבוה על הנמוך, והוא
 שהכח והגבורה שלו בעזרך: ויגרש מפניך
 אויב. ואמר לך השמד אותם: מענה. כל
 תיבה שצריכה למ"ד בתחלתה הטיל לה
 ה"א בסופה: כ) בטח בדר. כל יחיד ויחיד
 איש תחת גפנו ותחת תאנתו, מפזרין ואין
 צריכים להתאסף ולישב יחד מפני האויב:

שמן המור (כט) מי כמוך. המנהג להפריד ביניהם.

תפסיר רס"ג

מִן מֵתֶלֶךְ. שֶׁעַב מִגֵּאֲתֵי
בִּאֲלֵלָה. וְהוּ תִרְסֵךְ וְעוֹנֵךְ
וְסִיפֵךְ וְאֶקְתַּדְאֵךְ. פִּיכִיצֵעַ
לֶךְ אֶעֱדֵאֵךְ. וְאַנְתָּ תִטָּא
עֲלֵי קִמְאִקְמָהִם: לֶד (א) תִּים
צָעֵד מוֹסִי. מִן בִּידֵאֲת
מוֹאֵב אֲלֵי גָבֵל נְבוֹ. רֵאֵס
אֲלִקְלֵעָה. אֲלֵתִי בְחִצֵּרָהִי
יִרְחֵא. פֶּאֹרֵאָה אֲלֵלָה
גְּמִיעַ אֲלֵבֵלֵךְ. מִן גְּרֵשׁ
אֲלֵי בִּאֲנִיִּס: (ב) וְגְמִיעַ בֵּלֵךְ
נִפְתָּלִי. וְאַפְרִים וּמְנַשֶּׁה. וְגְמִיעַ

וְאֲשֶׁר-חָרַב גְּאוֹתֶךָ וַיִּכְחָשׁוּ
אֵיבֶיךָ לֶךְ וְאֵתָה עַל-

בְּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ: טוֹבֵךְ יִשְׂרָאֵל

לִית דְּכוּתֶךָ. עֲמָא דְפּוֹרְקִנְיָה מִן קָדָם יִי
תִקּוֹף בְּסַעֲדֶךָ. וּדְמִן קְדָמוּהִי נִצְחָן
גְּבָרוֹתֶךָ. וְיִתְכַדְּבוּן שְׁנֵאֵךְ לֶךְ: וְאֵת עַל

פְּרֻקַת צוּרֵי מַלְכֵיהוֹן תִּדְרוּךְ: ס (עֲבִיעִי)

לֶד א וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעֲרֵבֹת

מוֹאֵב אֶל-הַר נְבוֹ רֹאשׁ

הַפְּסָגָה אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי יְרֵחוֹ וַיִּרְאֶהוּ יְהוָה

אֶת-כָּל-הָאָרֶץ אֶת-הַגְּלֵעָד עַד-דָּן: וּסְלִיק מֹשֶׁה.

מִמִּישְׂרָיָא דְמוֹאֵב, לְטוֹרָא דְנְבוֹ. רֵישׁ, רְמֵתָא. דְעַל, אֲפִי יְרֵחוֹ. וְאַחֲזִיָּה

יִי, יֵת כָּל אֲרַעָא. יֵת גְּלֵעָד, עַד דָּן: ב וְאֵת כָּל-נִפְתָּלֵי

וְאֶת-אֲרֵץ אֲפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְאֵת כָּל-אֲרֵץ יְהוּדָה

עַד הַיַּם הָאֲחֵרוֹן: וְיֵת, כָּל נִפְתָּלֵי. וְיֵת אֲרַע אֲפְרַיִם, וּמְנַשֶּׁה.

— כִּשׁוּי —

אֵת הַפְּסָל, וְהִרְאָהוּ שְׁמִשׁוֹן שְׁעֵתִיד לְצֵאת
מִמִּנּוֹ לְמוֹשִׁיעַ: ז וְאֵת כָּל נִפְתָּלֵי. הִרְאָהוּ
אֲרֵצוֹ בְּשִׁלּוֹתָהּ וְחִרְבְּנָהּ, וְהִרְאָהוּ דְבוּרָה
וּבֵרֵק מִקְדָּשׁ נִפְתָּלֵי גִלְחָמִים עִם סִיסְרָא
וְחִילוֹתָיו: וְאֵת אֲרֵץ אֲפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה.
הִרְאָהוּ אֲרֵצָם בְּשִׁלּוֹתָהּ וּבְחִרְבְּנָהּ וְהִרְאָהוּ
יְהוֹשֻׁעַ גִּלְחָם עִם מִלְכֵי כְנַעַן שְׂבָא מֵאֲפְרַיִם,
וְגִדְעוֹן שְׂבָא מִמְנַשֶּׁה גִלְחָם עִם מִדְּיָן וְעַמְלִק:
וְאֵת כָּל אֲרֵץ יְהוּדָה. בְּשִׁלּוֹתָהּ וּבְחִרְבְּנָהּ
וְהִרְאָהוּ מַלְכוּת בֵּית דָּוִד וְנִצְחָוֹנָם: עַד הַיַּם
הָאֲחֵרוֹן. אֲרֵץ הַמְּעַרְב בְּשִׁלּוֹתָהּ וּבְחִרְבְּנָהּ.

(וְאֲשֶׁר הוּא) וְחָרַב גְּאוֹתֶךָ: וַיִּכְחָשׁוּ אֵיבֶיךָ
לֶךְ. כְּגוֹן הַגְּבַעוֹנִים שְׂאֲמָרוּ (יִכּוּשׁ ט, ט)
מֵאֲרֵץ רְחוֹקָה בָּאוּ עֲבָדֶיךָ וְגו': וְאֵתָה עַל
בְּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ. כְּעִנְיָן שְׁנֵאֲמָר (סֵס י, כד)
שִׁימוֹ אֵת רְגִלְכֶם עַל צוּאֲרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה:
לֶד 6 מֵעֲרֵבֹת מוֹאֵב אֶל הַר נְבוֹ. כַּמָּה
מַעֲלוֹת הָיוּ וּפְסַעַן מֹשֶׁה בְּפִסְיַעָה אַחַת: אֵת
כָּל הָאָרֶץ. הִרְאָהוּ אֵת כָּל אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁלּוֹתָהּ וְהַמְּצִיקִין הָעֵתִידִים לְהִיּוֹת מְצִיקִין
לָהּ: עַד דָּן. הִרְאָהוּ בְּנֵי דָן עוֹבְדִים עֲבוּדָה
זָרָה שְׁנֵאֲמָר (שׁוֹפְטִים יח, ל) וַיִּקְיֵמוּ לָהֶם בְּנֵי דָן

וְיַת, כָּל אֶרֶץ יְהוּדָה, עַד, יַמָּא מַעֲרֵבָאָה:

וְאֶת־הַנֶּגֶב וְאֶת־הַכֶּפֶר

בְּקֶעַת יַרְחוֹ עֵיר הַתְּמָרִים

עַד־צֶעֶר: וְיַת דְּרוֹמָא, וְיַת מִישְׁרָא.

בְּקֶעַת יַרְחוֹ, קֶרִית דְּקַלְיָא, עַד צוֹעֵר:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו זֹאת

הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי

לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב

תפסיר רס"ג
בְּלִד יְהוּדָה, אֵלָיו אֲלַפְחַר
אֲלֶגְרִבִּי: (ג) וְאֲלֶדְאָרוֹם
וְאֲלֶמְרָג, בְּקִיעַ יְרִיחָא, קֶרִית
אֲלֶנְכִיל אֵלָיו זְגִיר: (ד) פְּקָאֵל לָהּ.
הַדְּרָא אֲלֶבְלֵד אֲלֶדְי אֲקֶסְמַת
לְאַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב
קַאִילָא, לְנֶסְלָכָם אַעֲטִיָה.
קֹד אֲוִרִיתְכָהָא בְּעִינָאָד.
וְאֵלָיו תִּים לֹא תַעֲבֹר: (ה) פְּמַאת
מוֹסִי רְסוּל אֲלֶלָהּ, פִּי
בְּלִד מוֹאֵב עֲלִי קוּל אֲלֶלָהּ:

לֵאמֹר לְזִרְעֶךָ אֶתְנַנָּה הִרְאִיתִיךָ בְּעֵינַיִךָ וְשָׂמָה

לֹא תַעֲבֹר: וַאֲמַר יי, לִיה. דָּא אַרְעָא, דְּקִימִית. לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק

וְלִיעֲקֹב, לְמִימַר. לְבִנְךָ, אֶתְנַנָּה. אַחֲזִיתְךָ בְּעֵינְךָ, וּלְתַמָּן, לֹא תַעֲבֹר:

וַיִּמַת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מוֹאָב עַל־

פִּי יְהוָה: וּמִית תַּמָּן. מֹשֶׁה עֶבְדָּא דִּי, בְּאַרְעָא דְּמוֹאָב, עַל מִימְרָא

דִּי: וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מֹל בֵּית

— רס"י —

שְׁנִשְׁבַּע לְכֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִימָה, וְזָהוּ
לְאֹמֵר, לְכָף הִרְאִיתִיךָ לָךְ, אֲבָל גִּזְרָה הִיא
מִלְּפָנַי שְׂשָׂמָה לֹא תַעֲבֹר, שְׂאֲלֹלִי בָּךְ, הִיִּיתִי
מִקִּימָךְ עַד שְׁתִּרְאָה אוֹתָם נְטוּעִים וְקִבּוּעִים
בָּהּ וְתִלְךָ וְתִגִּיד לָהֶם: כִּי וַיִּמַת שָׁם מֹשֶׁה.
אֲפֹשֶׁר מֹשֶׁה מֵת וְכָתַב וַיִּמַת שָׁם מֹשֶׁה, אֲלֹא
עַד כָּאֵן כָּתַב מֹשֶׁה, מִכָּאֵן וְאֲלֶיךָ כָּתַב יְהוֹשֻׁעַ.
רְבִי מֵאִיר אֹמֵר אֲפֹשֶׁר סֵפֶר הַתּוֹרָה חֹסֵר
כְּלוּם, וְהוּא אֹמֵר (לְעִיל לֹא, כו) לְקַח אֶת סֵפֶר
הַתּוֹרָה הַזֶּה, אֲלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹמֵר
וּמֹשֶׁה כּוֹתֵב בְּדַמּוֹ: עַל פִּי ה'. בְּנִשְׂקָה:

דְּבַר אַחַר, אֵל תִּקְרִי הִים הָאֲחֵרוֹן אֲלֹא הִיִּים
הָאֲחֵרוֹן, הִרְאָהוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל
הַמְּאֻרְעוֹת שְׁעֵתִידִין לְאַרְעַ לְיִשְׂרָאֵל עַד
שְׁיִחִיו הַמֵּתִים: ג וְאֶת הַנֶּגֶב, אֶרֶץ הַדְּרוֹם.
דְּבַר אַחַר, מְעַרְת הַמִּכְכְּלָה, שְׁנִאָמֵר (כַּמִּדְבָּר
יג, כג) וַיַּעֲלוּ בְּנִגֵב וַיָּבֹאוּ עַד חֶבְרוֹן: וְאֶת
הַכֶּפֶר, הִרְאָהוּ שְׁלֹמֹה יוֹצֵק כְּלִי בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנִאָמֵר (מ"א ט' ז, מו) בְּכֶפֶר הַיַּרְדֵּן
יִצְקֶם הַמֶּלֶךְ בְּמַעֲבַה הָאֲדָמָה: ז לְאֹמֵר
לְזִרְעֶךָ אֶתְנַנָּה הִרְאִיתִיךָ. כְּדִי שְׁתִּלְךָ
וְתֹאמַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב שְׁבוּעָה

זולק הרקדוק: ה הִרְאִיתִיךָ בְּעֵינְךָ. ה"א בסגול והאל"ף בחירק (מהר"ם):

תפסיר רס"ג

פְּעוֹר וְלֹא-יָדַע אִישׁ אֶת-
קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וקבר
 יִתִּיחַ בְּחֻלְתָּא, בְּאַרְעָא דְמוֹאָב, לְקַבֵּיל,
 בֵּית פְּעוֹר. וְלֹא יָדַע אֲנָשׁ, יֵת קְבוּרַתִּיחָ.
עַד, יוֹמָא הַדִּין: ז ומִשָּׁה בֶן-מֵאָה
וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּמָתוֹ לֹא-
כִּהְתָּה עֵינָו וְלֹא-נָס לַחָה:
 ומִשָּׁה. בַּר מֵאָה וְעֶשְׂרִים. שְׁנַיִן, פַּד מֵית.
 לֹא כִּהְתָּ עֵינֶיהָ, וְלֹא שָׁנָא זֵיו יְקָרָא
 דְּאַפּוּחֵיהּ: ח וַיִּבְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת-מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיִּתְּמוּ
יְמֵי בְכִי אַבְל מֹשֶׁה: ובכו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת מֹשֶׁה. בְּמֵישְׁרֵיא
 דְּמוֹאָב, תִּלְתִּין יוֹמִין. וּשְׁלִימוּ, יוֹמֵי בְּכִיתָא, אַבְלָא דְּמֹשֶׁה:
 ט וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוֹן מֵלֵא רוּחַ חֲכָמָה כִּי-סָמַךְ
מֹשֶׁה אֶת-יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֱלֹהֵי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וַיְהוֹשֻׁעַ בַּר נּוֹן.
 אֲתַמְלִי, רוּחַ חֲכָמָה. אָרִי סָמַךְ מֹשֶׁה. יֵת יְדוּחֵי, עֲלוּחֵי. וְקַבֵּילוּ מַנִּיחָ

— רס"י —

הָיָה מוֹכֵן שֵׁם מִשְׁשֵׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְכַפֵּר
 עַל מַעֲשֵׂה פְּעוֹר, וְזֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים
 שֶׁנִּבְרָאוּ בְּעֶרְבַת שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמֵשׁוֹת:
 ז לֹא כִּהְתָּה עֵינָו. אָף מִשְׁמַת: וְלֹא נָס
 לַחָה. לְחֻלְתֵּיהִת שָׁבוּ, לֹא שָׁלַט בּוֹ רְקִבּוֹן וְלֹא
 נִהְפָּךְ תַּאֲר פְּנִיּוֹ: ח בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הַזְּכָרִים,
 אַבְל בְּאַחֲרָן מִתּוֹךְ שֶׁהָיָה רוֹדֵף שְׁלוֹם וְנוֹתֵן
 שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּבֵין אִשָּׁה לְבַעְלָהּ

וַיִּקְבֵּר אֹתוֹ. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקְבוּדוֹ.
 רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר הוּא קִבֵּר אֶת עֲצָמוֹ, וְזֶהוּ
 אֶחָד מִשְׁלֹשָׁה אֲתִיב שֶׁהָיָה רַבִּי יִשְׁמַעֵאל
 דּוֹרֵשׁ בָּן. כִּיּוֹצֵא בּוֹ (נַמְדַנְר ו, יג) בַּיּוֹם מְלֵאת
 יְמֵי נִזְרוּ יָבִיא אֹתוֹ, הוּא מְבִיא אֶת עֲצָמוֹ.
 כִּיּוֹצֵא בּוֹ (ויקרא כג, טז) וְהִשְׂיֵאוּ אוֹתָם עוֹן
 אֲשֶׁמָּה, וְכִי אַחֲרִים מִשְׂיֵאִים אוֹתָם, אֲלֵא הֵם
 מִשְׂיֵאִים אֶת עֲצָמָם: מוּל בֵּית פְּעוֹר. קִבְרוּ

תפסיר רס"ג

אללה מוסי' י' ולם יקום בעד
דיאלך נבי לאל אסראיל מתיל
מוסי' לאן אללה נאגאה
שפאהא: יא' ולסאיר אלאיאת
ואלבראהין אלדי בעת' בהא
אללה (י"ג: אללה בה) ליצנעהא
פי בלד מצר. בפרעון ובגמיע
קואדה ובסאיר אהל בלדה:
יב' ולסאיר אליד אלשדידה.
ולסאיר אלמכ'אוף אלעצימה.
אלתי צנעהא מוסי' בחצרה'
גמיע אל אסראיל:

בני ישראל, ועבדו. כמא דפקיד יי, ית
משה: ולא-קם נביא עוד
בישראל כמשה אשר ידעו
יהוה פנים אל-פנים: ולא קם
נביא עוד. בישראל, כמשה. דאתגלי ליה
יי: אפיין, באפיין: לכל-הארת
והמופתים אשר שלחו יהוה
לעשות בארץ מצרים

לפרעה ולכל-עבדיו ולכל-ארצו: לכל אתיא
ומופתיא. דשלחיה יי. למעבד בארעא דמצרים. לפרעה ולכל עבדוהי
ולכל ארעיה: ולכל היד החזקה ולכל המורא
הגדול אשר עשה משה לעיני כל-ישראל:
ולכל ידא תקיפתא. ולכל חזנא רבא. דעבד משה. לעיני

כל ישראל: פ פ פ

פּאַ פּיטוּקִים סִימֵן גאואל

רש"י

המורא הגדול. נסים וגבורות שבמדבר
הגדול והנורא: לעיני כל ישראל. ששאו
לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר
(לעיל ט, יז) ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת
הקדוש ברוך הוא לדעתו, שנאמר אשר
שברת, ישר בחר ששברת (שמות לד, ב):

נאמר (צמדז כ, כט) כל בית ישראל זכרים
ונקבות: י אשר ידעו ה' פנים אל פנים.
שהיה לבו גס בו ומדבר אליו בכל עת
שרוצה, כענין שנאמר (שמות לז, ל) ועתה
אעלה אל ה', (צמדז ט, ח) עמדו ואשמעה
מה יצוה ה' לכם: י ולכל היד החזקה.
שקבל את התורה בלוחות בניו: ולכל

חסלת פרשת וזאת הברכה

נשלמה זאת התורה בערב שבת קדש, ח"י באייר ל"ג למ"ט מונים
שנת ה'תשס"ח דהיא שנת ב'שי"ט לשטרני. בילא"ו.

סֵבֶם הַפִּסְוִקִים שֶׁלִּסְפֵר תִּשְׁעַ מֵאוֹת וַחֲמִישִׁים וַחֲמִשָּׁה סִימָן הַנֶּזֶק
וַחֲצִי וְעֵשִׂית עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּדוּ לָךְ. וּפְרִשְׁוֹתָיו י"א, אֲסֵרוּ חֲז"ג בְּעֵבְתֵּם סִימָן. וְסִדְרֵי
כ"ז, יִפִּיחַ אֲמוֹנָה יִגִּיד צֶדֶק סִימָן. וּפְרִקִיו ל"ד, אֹודָה ה' בְּכָל לַב"ב סִימָן. מִנֵּן הַפְּתוּחוֹת ל"ד
וּמִנֵּן הַסְּתוּמוֹת קכ"ד, הַכֹּל קנ"ח פְּרִשְׁוֹת, וְכֹסֵא כְבוֹד יִנְחִילֵם סִימָן.

תּוֹרַת הַ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ

סֵבֶם הַפִּסְוִקִים שֶׁלְּכָל הַתּוֹרָה, חֲמִשָּׁת אֲלֵפִים וְשִׁמּוֹנָה מֵאוֹת וָאַרְבַּעִים וַחֲמִשָּׁה.

סִימָן וָאוֹר הַחֲמִיּה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים

וְדַע, כִּי:

סֵבֶם מִן בְּרֵאשִׁית וְעַד וַיְבֹא חֲמוֹר אֶלֶף פִּסְוִקִים. סֵבֶם

סֵבֶם וּמִן וַיְבֹא חֲמוֹר עַד כִּי יָד עַל כֶּסֶף יִהְיֶה אֶלֶף פִּסְוִקִים. סֵבֶם

סֵבֶם וּמִן כִּי יָד עַד מִבְּשָׂרִם לֹא תֹאכְלוּ אֶלֶף פִּסְוִקִים. סֵבֶם

סֵבֶם וּמִן מִבְּשָׂרִם עַד וַהֲוֹרֵד הַמֶּשֶׁכֶן אֶלֶף פִּסְוִקִים. סֵבֶם

סֵבֶם וּמִן וַהֲוֹרֵד עַד וְעֵתָה יִשְׂרָאֵל שָׁמַע אֶלֶף פִּסְוִקִים. סֵבֶם

סֵבֶם וּמִן וְעֵתָה יִשְׂרָאֵל עַד לַעֲנִי כָל יִשְׂרָאֵל שְׁמוֹנָה מֵאוֹת וָאַרְבַּעִים וַחֲמִשָּׁה פִּסְוִקִים. סֵבֶם

סֵבֶם חֲצִי סֵפֶר בְּרֵאשִׁית וְעַל חֲרָבֶךָ תַּחֲיֶה. סֵבֶם

סֵבֶם חֲצִי סֵפֶר וָאֵלֶּה שְׁמוֹת אֱלֹהִים לֹא תִקְלַל. סֵבֶם

סֵבֶם חֲצִי סֵפֶר וַיִּקְרָא וְהִנְגַּע בְּבֶשֶׂר הַזֶּבֶ. סֵבֶם

סֵבֶם חֲצִי סֵפֶר בְּמִדְבַר סִינַי וַהֲיֶה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲבַחֵר בּוֹ. סֵבֶם

סֵבֶם חֲצִי סֵפֶר אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים וְעֵשִׂית עַל פִּי הַדָּבָר. סֵבֶם

סֵבֶם חֲצִי הַתּוֹרָה כּוֹלָה בְּפִסְוִקִים וַיִּשֶׁם עֲלָיו אֶת הַחֲשׁוֹן. סֵבֶם

סֵבֶם סְבִיבֵי הָאוֹתִיוֹת שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וָאַרְבַּעֵת אֲלֵפִים וְתַתִּי"ה סִימָן גְּדוּ"ל יִהְיֶה

כְּבוֹ"ד הַבִּי"ת הַזֵּי"ה הָאֲחֻרָיוֹן מִן הָרֵאשׁוֹן. חֲצִי הַתּוֹרָה בְּאוֹתִיוֹת ו"ו דְּגָחוֹן, סֵבֶם

סֵבֶם סְבִיבֵי הַתִּיבּוֹת שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה שְׁבַעִים וְתִשְׁעָה אֲלֵף וְשִׁמּוֹנָה מֵאוֹת וְשִׁשָּׁה

וַחֲמִשִּׁים. סִימָן לִשְׁוֹנֵי עֵ"ט סוֹפֵ"ר מֵהִיר יִפִּי"ת מִבְּנֵי אָדָם. חֲצִי הַתּוֹרָה בְּתִיבּוֹת דָּרֵשׁ דָּרֵשׁ

מִשָּׁה, דָּרֵשׁ מִזָּה וְדָרֵשׁ מִזָּה. סֵבֶם

סֵבֶם מִנֵּן הַפְּרִשְׁוֹת הַגְּדוּלוֹת שֶׁלְּתּוֹרָה (אֲתָם נִצְבִים עִם וַיִּלָּךְ מִשָּׁה פְּרִשָּׁה אַחַת) שֶׁלֶשׁ וַחֲמִשִּׁים

פְּרִשְׁוֹת, נֶגֶד הַמִּנֵּן שֶׁל אֱלֹהֵי"ו. סֵבֶם

סֵבֶם מִנֵּן הַסְּדָרִים שֶׁלְּתּוֹרָה מֵאַה וַחֲמִשִּׁים וָאַרְבַּעַה. נֶגֶד הַמִּנֵּן שֶׁל קְלִיטִי"ה סֵבֶם

סֵבֶם מִנֵּן הַפְּרִשְׁוֹת הַפְּתוּחוֹת שֶׁלְּכָל הַתּוֹרָה מֵאַתִּים וְתִשְׁעִים, וְהַסְּתוּמוֹת שֶׁלֶשׁ מֵאוֹת תִּשְׁעָה

וְשִׁבְעִים. הַכֹּל שֶׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְתִשְׁעָה פְּרִשְׁוֹת, סֵבֶם

הַכֹּל עַל תִּיקוֹן הַסֵּפֶר שֶׁהִיָּה בְּמִצְרִים שֶׁהִגִּיחוּ בָּן אֲשֶׁר וְדִיקָדֶךָ בּוֹ שְׁנַיִם רַבּוֹת כְּמוֹ שֶׁהִעֲתִיקוּ.

הקריאה בספר שני בשמחת תורה

א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:
 בְּקִדְמֵי בָרָא יי. ית שמיא וית ארעא: **ב** וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וּבְהוּ
 וְחֹשֶׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם:
 וְאֶרְעָא. הָוַת צְדִיָּא וְרִיקְנִיָּא. וְחֹשׁוּבָא עַל אִפִּי תְהוּמָא. וְרוּחָא מִן קָדָם יי.
 מְנַשְׁבָּא עַל אִפִּי מִיָּא: **ג** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי-אֹר וַיְהִי-אֹר: וַאֲמַר
 יי יְהִי נְהוּרָא. וְהוּה נְהוּרָא: **ד** וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאֹר כִּי-טוֹב
 וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַחֲזָא יי. ית נְהוּרָא אַרְי
 טב. וְאַפְרִישׁ יי. בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֹשׁוּבָא: **ה** וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לְאֹר יוֹם
 וְלַחֹשֶׁךְ קֶרָא לַיְלָה וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם אֶחָד: וּקְרָא יי
 לְנְהוּרָא יַמְמָא. וְלַחֹשׁוּבָא קֶרָא לַיְלָא. וְהוּה רְמֵשׁ וְהוּה צֶפֶר יוֹם חָד: **ו**
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין
 מַיִם לְמַיִם: וַאֲמַר יי. יְהִי רָקִיעַא בְּמַצִּיעוֹת מִיָּא. וַיְהִי מַפְרִישׁ. בֵּין מִיָּא
 לְמִיָּא: **ז** וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַרְקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
 מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מַעַל לַרְקִיעַ וַיְהִי-כֵן: וַעֲבַד
 יי ית רָקִיעַא. וְאַפְרִישׁ. בֵּין מִיָּא דְמַלְרַע לְרָקִיעַא. וּבֵין מִיָּא. דְמִיעַל
 לְרָקִיעַא. וְהוּה כֵן: **ח** וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי-עֶרֶב
 וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי: וּקְרָא יי. לְרָקִיעַא שְׁמִיָּא. וְהוּה רְמֵשׁ וְהוּה צֶפֶר יוֹם
 תַּנּוּן: **ט** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
 אֶל-מְקוֹם אֶחָד וְתֵרָאָה הַיַּבְשָׁה וַיְהִי-כֵן: וַאֲמַר יי. יתִּפְנִישׁוּן
 מִיָּא. מִתַּחַת שְׁמִיָּא לְאַתֵּר חָד. וְתִתְחַזֵּי יַבְשָׁתָא. וְהוּה כֵן: **י** וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וּקְרָא יי לַיַּבְשָׁתָא אֶרְעָא. וּלְבֵית כְּנִישַׁת מִיָּא קָרָא

זֶלֶק הַדְּקוּק: **ה** וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לְאֹר. פְּסִיק בֵּין אֱלֹהִים לְאֹר בְּכָל הַתִּיגָאן: וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה. בְּרֹב הַתִּיגָאן לֹא יֵשׁ כֹּאן פְּסִיק:

יִמְמִי וְחָזָא יי אַרְי טָב: יא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא
 עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זָרַע עֵץ פְּרִי עֲשֵׂה פְרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זָרְעוּ-בוֹ
 עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן: יב וַאֲמַר יי. תִּדְאִית אַרְעָא דְתַאָּה. עִסְפָּא דְבַר
 זְרַעִיה מִזְדַּרְע. אֵילָן פִּירִין. עֶבֶד פִּירִין לִזְנִיָּה. דְּבַר זְרַעִיה בֵּיה עַל אַרְעָא.
 וְהָוּה כֵּן: יג וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זָרַע לְמִינְהוּ וְעֵץ
 עֲשֵׂה-פְרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ-בוֹ לְמִינְהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב:
 וְאִפִּיקַת אַרְעָא. דְתַאָּה. עִסְפָּא דְבַר זְרַעִיה מִזְדַּרְע לִזְנִיָּה. וְאֵילָן עֶבֶד
 פִּירִין. דְּבַר זְרַעִיה בֵּיה לִזְנִיָּה. וְחָזָא יי אַרְי טָב: יד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר
 יוֹם שְׁלִישִׁי: וְהָוּה רְמֵשׁ וְהָוּה צֶפֶר יוֹם תְּלִיתַי: טו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה
 וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: יז וַאֲמַר יי. יְהוֹן נְהוֹרִין
 בְּרִקִיעָא דְשַׁמַּיָּא. לְאַפְרָשָׂא. בֵּין יַמָּא וּבֵין לַיְלָא. וַיְהוֹן לְאֹתֵין וּלְזַמְנִין.
 וּלְמַמְנֵי בְּהוֹן יוֹמִין וּשְׁנָיִם: יח וְהָיוּ לְמְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם
 לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן: יט וַיְהוֹן לְנְהוֹרִין בְּרִקִיעָא דְשַׁמַּיָּא.
 לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא. וְהָוּה כֵּן: כ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-שְׁנֵי הַמְּאֹרֶת
 הַגְּדֹלִים אֶת-הַמְּאֹר הַגָּדֹל לְמַמְשַׁלַּת הַיּוֹם וְאֶת-הַמְּאֹר
 הַקָּטָן לְמַמְשַׁלַּת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכְבִים: כא וְעֶבֶד יי. יֵת תְּרִין
 נְהוֹרָא רַבְרַבָּא. יֵת נְהוֹרָא רַבָּא לְמַשְׁלַט בִּימָמָא. וְיֵת נְהוֹרָא זְעִירָא
 לְמַשְׁלַט בְּלַיְלָא. וְיֵת כּוֹכְבָּא: כב וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ: כג וַיְהִי יֵת הוֹן. יי בְּרִקִיעָא דְשַׁמַּיָּא.
 לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא: כד וְלְמַשְׁלַח בַּיּוֹם וּבְלַיְלָה וְלְהַבְדִּיל בֵּין
 הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: כה וּלְמַשְׁלַח בִּימָמָא
 וּבְלַיְלָא. וּלְאַפְרָשָׂא. בֵּין נְהוֹרָא וּבֵין חֲשׂוֹכָא. וְחָזָא יי אַרְי טָב:
 כו וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי: כז וְהָוּה רְמֵשׁ וְהָוּה צֶפֶר יוֹם רְבִיעִי:

זולק הדקדוק: יא תְּדִשָׂא. התי"ו בגעיה והדל"ת בשוא נח (מהר"י בשירי ד"ל): יב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ
 דְּשָׂא. תיבת ותוצא באזלא, הארץ באתי, דשא תלשא ימנית, ברוב התיגאן:

פ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְעוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף
 יְעוֹפֵף עַל-הָאָרֶץ עַל-פְּנֵי רִקִּיעַ הַשָּׁמַיִם: וַאֲמַר יי. ירחשו מֵיָא.
 רחיש נפשא חיתא. ועופא יפרח על ארעא. על אפי רקיע שמיא:
כ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל-נֶפֶשׁ
 הַחַיָּה | הַרְמֵשֶׁת אֲשֶׁר שְׂרְעוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם וְאֵת כָּל עוֹף
 כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וַיִּבְרָא יי. ית תניניא רברביא.
 וית כל נפשא חיתא דרחשא. דארחישו מֵיָא לזניהון. וית כל עופא דפרח
 לזניהי. וחזא יי ארי טב: כב וַיִּבְרַךְ אֶתֶם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ
 וּמְלֵאוּ אֶת-הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהַעוֹף יִרְבַּ בְּאֶרֶץ: וַיְבָרֵךְ יתהון. יי
 למימר. פרו וסגו. ומלו ית מֵיָא בִּימְמֵיָא. ועופא יסגי בִּארְעָא:
כג וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי: וַהֲוֶה רִמֵּשׁ וַהֲוֶה צֶפַר יוֹם
 חַמִּישִׁי: **פ** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ
 בַּהֶמָּה וּרְמֵשׁ וְחִיתוֹ-אֶרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי-כֵן: וַאֲמַר יי. תפיק
 ארעא. נפשא חיתא לזנה. בעיר ורחיש. וחית ארעא לזנה. והוה כן:
כד וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת-הַבְּהֵמָה
 לְמִינָהּ וְאֵת כָּל-רֶמֶשׁ הָאֲדָמָה לְמִינָהּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 כִּי-טוֹב: וַעֲבַד יי ית חית ארעא לזנה. וית בעירא לזנה. וית. כל רחשא
 דארעא לזניהי. וחזא יי ארי טב: כו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם
 בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיְרְדוּ בְדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
 וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל הַרְמֵשׁ הָרֶמֶשׁ עַל-הָאָרֶץ:
 וַאֲמַר יי. נעביד אנשא. בצלמנא כדמותנא. וישלטון בנוני ימא ובעופא
 דשמיא. ובבעירא ובכל ארעא. ובכל רחשא דרחיש על ארעא:
כז וַיִּבְרָא אֱלֹהִים | אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא
 אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: וַיִּבְרָא יי ית אדם בצלמיה. בצלם

זולק הדקדוק: כז בצלם אלהים. תרגומו בצלם אלהים לא כמ"ש בכ"ד גדול, בצלמא
 די"י. וגם בכל הדפוסים תרגמו בצלם אלהים ועיקר לסוד נכמס:

אֱלֹהִים בָּרָא יְתִיָּהּ. דְּבַר וְנִקְבָּא בָּרָא יְתִיָּהוּן: כח וַיְבָרֶךְ אֶתְּם אֱלֹהִים
 וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פָּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הָאָרֶץ וּכְבֹּשֶׁהָ
 וַרְדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת
 עַל־הָאָרֶץ: וַבְּרִיךְ יְתִיָּהוּן יי. וַאֲמַר לְהוֹן יי. פּוֹשׁוּ וּסְגוּ. וּמְלוּ יֵת אַרְעָא
 וּתְקוּפוּ עֲלֶיהָ. וּשְׁלוּטוּ. בְּנוּנֵי יִמָּא וּבַעוּפָא דְשַׁמַּיָּא. וּבְכָל חֵיתָא דְרַחֲשָׂא עַל
 אַרְעָא: כט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב |
 זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר־בוֹ
 פְּרִי־עֵץ זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ: וַאֲמַר יי. הָא יְהִיבֵית לְכוּן.
 יֵת כָּל עֶסְבָּא דְּבַר זֶרְעִיהָ מְזֻדְרַע. דְּעַל אַפֵּי כָל אַרְעָא. וְיֵת כָּל אֵילָנָא. דְּבִיָּה
 פְּרִי אֵילָנָא דְּבַר זֶרְעִיהָ מְזֻדְרַע. לְכוּן יְהִי לְמִיכַל: ל וְלְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ
 וְלְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל | רוּמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בוֹ נִפְשׁ
 חַיָּה אֶת־כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לְאֹכְלָהּ וַיְהִי־כֵן: וּלְכָל חַיַּת אַרְעָא.
 וּלְכָל עוּפָא דְשַׁמַּיָּא. וּלְכָל דְרַחֲשֵׁי עַל אַרְעָא. דְּבִיָּה נִפְשָׂא חַיַּתָּא. יֵת כָּל
 יְרוֹק עֶסְבָּא לְמִיכַל. וְהָוָה כֵּן: לא וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה
 וְהִנֵּה־טוֹב מְאֹד וַיְהִי־עֶרְב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי: וַחֲזָא יי יֵת
 כָּל דְּעַבְדָּא. וְהָא תְּקִין לְחַדָּא. וְהָוָה רַמֵּשׁ וְהָוָה צֶפֶר יוֹם שְׁתִּיתֵי: פ
 ז וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: וַאֲשַׁתְּכַלְלוּ. שְׁמַיָּא
 וְאַרְעָא וְכָל חַיִּיהוֹן: ב וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ
 אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר
 עָשָׂה: וְשִׁיעִי יי בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה. עֲבִידְתִּיהָ דְּעַבְדָּא. וְנַח בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה.
 מִכָּל עֲבִידְתִּיהָ דְּעַבְדָּא: ג וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ
 אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכָל־מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים
 לַעֲשׂוֹת: וַבְּרִיךְ יי יֵת יוֹמָא שְׁבִיעָאָה. וְקַדִּישׁ יְתִיָּהּ. אַרִי בִיָּה נַח מִכָּל
 עֲבִידְתִּיהָ. דְּבָרָא יי לְמַעְבַּד:

זולק הדקדוק: כח ובכל-חיה. הטפחא בתיבת הרמשת בכל התיגאן:

מפטיר רשמחת תורה

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֵיהֶ אִשָּׁה רִיחַ גִּיחַח לִיהוָה פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד כַּבָּשִׂים
בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: מִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם לַפֶּר לְאֵיל וְלַכַּבָּשִׂים
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: וְשַׁעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֲלֹת הַתָּמִיד
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֶיהָ: אֵלֶּה תַעֲשׂוּ לִיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנְדַרְיֶכֶם
וְגִדְבַתֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם וְלִמְנַחְתֵיכֶם וְלִנְסֻכֵיכֶם וְלִשְׁלֵמֵיכֶם: וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנְבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמְרִים בְּאֵמֶת. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנְבִיאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְּדִק: (אמ)

הפטרת דוואת הברכה - לשמחת תורה

ביהושע סימן א

וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עַבְדַּי יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון מִשְׁרַת מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְהוּא. בָּתֵּר.
דְּמִית מֹשֶׁה, עַבְדָּא דִּי. וַאֲמַר יי, לִיהוֹשֻׁעַ בֶּר נֹון. מִשְׁמִשְׁנֵיהָ דְּמֹשֶׁה,
לְמִימַר: מֹשֶׁה עַבְדֵי מַת וְעַתָּה קוּם עֲבַד אֶת־הִירְדָן
הַזֶּה אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נָתַן
לָהֶם לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: מֹשֶׁה עַבְדֵי, מִית. וּבְעֵן קוּם עֲבַר, יַת יִרְדְנָא
הַדִּין. אַת, וְכָל עַמָּא הַדִּין. לְאֶרְעָא. דְּאָנָא. יְהִיב לְהוֹן, לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
כָּל־מְקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ בְּרִגְלֵכֶם בּוֹ לָכֶם נִתְּנוּ
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־מֹשֶׁה: כָּל אֲתֵּרָא. דְּתִדְרוּךְ פִּרְסַת רִגְלֹכֹן.
בִּיה, לְכוּן יְהַבְתִּיהָ. כְּמָא דְּמִלְּלִית, עִם מֹשֶׁה: מִהַמְּדָבָר וְהַלְבָּנוּן
הַזֶּה וְעַד־הַנְּהַר הַגָּדוֹל נְהַר־פָּרַת כָּל אֶרֶץ הַחֲתִים

זולק הדקדוק: * וַיְהִי הווי"ו מועמדת בגעיא: ד ועד־הנהר. הווי"ו מועמד בגעיא וקריאתו
נרטה לפתח:

וְעַד-הַיָּם הַגְּדוֹל מְבֹאֵה הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם: מִן מִדְבָּרָא
וְלִבְנֵי הַדִּין, וְעַד נִהְרָא רַבָּא נִהְרָא פָּרַת. כֹּל, אֲרַע חֲתָאֵי. וְעַד יַמָּא רַבָּא,
מִעֲלֵנִי שְׁמֵשָׁא. יְהִי, תַּחֲמוּכֹן: ה' לֹא-יִתְיַעַב אִישׁ לִפְנֵיךָ כֹּל יָמֵי
חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם-מֹשֶׁה אֱלֹהִים עִמָּךְ לֹא אֲרַפֶּךָ וְלֹא
אֶעְזֹבְךָ: לֹא יִתְעַתֵּד אָנֹשׁ, קִדְמָךְ. כֹּל, יוֹמֵי חַיֶּיךָ. כִּמָּא דְהוּהּ מִימְרֵי
בְּסַעְדִּיהָ דְּמֹשֶׁה, בֵּן יְהִי מִימְרֵי בְּסַעְדֶּךָ. לֹא אֶשְׁבֹּקְךָ, וְלֹא אֲרַחֲקֶנְךָ:
חֲזֹק וְאַמֵּץ כִּי אַתָּה תִּנְחִיל אֶת-הָעַם הַזֶּה אֶת-הָאָרֶץ
אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם לָתֵת לָהֶם: תִּקְרָא וְעֵילָם. אֲרִי אַתָּה.
תַּחֲסִין, יֵת עִמָּא הַדִּין. יֵת אֲרַעָא. דְּקִימִית לְאַבְדָּתְהוֹן, לְמַתְּנָן לְהוֹן:
רַק חֲזֹק וְאַמֵּץ מְאֹד לְשָׁמֹר לַעֲשׂוֹת בְּכָל-הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
עִוָּךְ מֹשֶׁה עִבְדֵי אֱלֹהֵי-תְּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן
תִּשְׁפִּיל בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ: לְחוּד תִּקְרָא וְעֵילָם, לְחַדָּא. לְמִטְר
לְמַעַבְד, בְּכָל אֲוִרִיתָא. דְּפִקְדֶךָ, מֹשֶׁה עִבְדֵי. לֹא תִסְטִי מִנִּיהָ, לְיַמִּינָא
וְלִסְמָאלָא. בְּדִיל דְּתַעֲלַח. בְּכָל אַתְרָא, דְּתַהֲךָ: ה' לֹא-יִמּוֹשׁ סֵפֶר
הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלֵה לְמַעַן תִּשְׁמֹר
לַעֲשׂוֹת בְּכָל-הַפְּתוּב בּוֹ כִּי-אֲזוֹ תַעֲלִיחַ אֶת-דְּרַכְךָ וְאֲזוֹ
תִשְׁפִּיל: לֹא יַעֲדֵי. סֵפֶרָא דְּאֲוִרִיתָא הַדִּין, מִפְּמָךְ. וְתַהֲיִי הִגֵּי בֵיהָ, יַיִמָּם
וְלֵילֵי. בְּדִיל, דְּתַטֵּר לְמַעַבְד. בְּכָל דְּכַתִּיב, בֵּיהָ. אֲרִי בְּכִין, תַעֲלַח יֵת
אֲוִרְחָתְךָ, וּבְכֵן תִּכְשִׁיט: ה' הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזֹק וְאַמֵּץ אֱלֹהֵי-
תַעֲרִץ וְאֵל-תַּחַת כִּי עִמָּךְ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ:

זֶלֶק הַדְּקֻדּוּק: וְאַמֵּץ. קִמָּץ בַּתְּנַח, דְּלֹא כְּמִסִּיר בְּכ"ד גְּדוּל. גַּם בְּמַחְבֵּרַת הַפ"א לֹא נִמְנָה עִם
פְּתַחֲנָן בַּתְּנַח, מוֹכַח שְׁתִּיבָה זֹו נִשְׁאָרָה כְּדִינָה בַּתְּנַח וְקִמָּץ: רַק חֲזֹק וְאַמֵּץ. הַמ"ם בְּפִתַח
וּמִסִּיר עֲלֵה 'תְּרִין פִּתַח' וּבְקִשְׁתִּי לְדַעַת חֲבִירוֹ וּמִצְאָתִיו בְּדַה"י א' ס' כ"ח פִּס' כ', 'חֲזֹק וְאַמֵּץ
וְעִשָּׂה'. וְרֵאִיתִי בְּמִסוּרַת הַכ"ד שֶׁם בְּדַה"י שְׁכ' וְז"ל, 'וְאַמֵּץ' תְּרִין פִּתַחֲנָן, 'חֲזֹק וְאַמֵּץ אֵל תִּירָא
וְאֵל' 'חֲזֹק וְאַמֵּץ וְעִשָּׂה'. וְקִשָּׁה דְּלֹא נִמְצָא פִּס' זֶה חֲזֹק וְאַמֵּץ אֵל תִּירָא, רַק אֵל תַעֲרִץ וְאֵל תַּחַת
דְּבְרִישׁ יְהוֹשֻׁעַ, וְאִי מִיִּירֵי עַל זֶה, הָא לֹא כְּתִיב וְאֵל תִּירָא. וְעוֹד דְּתִיבַת וְאַמֵּץ בַּתְּנַח, וְא"כ צ"ל
בְּקִמָּץ, כִּי לֹא נִמְנָה עִם פְּתַחֲנָן בַּתְּנַח. עַל כְּרַחֲךָ דְּלֹא מִיִּירֵי רַק בְּאַמֵּץ שְׁנוֹכֵר בְּפִס' רַק חֲזֹק
וְאַמֵּץ שֶׁהַמוֹסְרָה עֲלֵה בָּאָה. וְעֵינָן לְקַמָּץ אַחֵר זֶה:

הַפְּטֵרָה דְשַׁבַּת רֵאשִׁי חֹדֶשׁ

בישעיה סימן ס"ו

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי אֵי-זֶה
 בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאֵי-זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי: כִּדְנֹן,
 אָמַר יי. שְׁמִיָּא, כְּרַסֵּי יְקָרֵי. וְאַרְעָא, כִּיבֵשׁ קְדָמִי. אֵיִדִּין בֵּיתָא, דְּתַבְנֹן
 קְדָמִי. וְאֵיִדִּין הוּא אַתְרָא, בֵּית אֲשֶׁרִיּוֹת שְׂכִינָתִי: ג וְאֶת-כָּל-אֱלֹהֵי יָדַי
 עֲשֵׂתָה וַיְהִי כָל-אֱלֹהֵי נְאֻם-יְהוָה וְאֶל-זֶה אֲבִיט אֶל-עַנְי
 וְנִכְהֲרוּחַ וְחָרַד עַל-דְּבָרֵי: וְיֵת כָּל אֱלֹהִין, גְּבוּרָתִי עֲבַדְתָּ. הֲלֹא
 הוּאָה כָּל אֱלֹהִין, אָמַר יי. וּבְדִין רַעוּא קְדָמִי, לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיה. כִּדְעֻנּוֹתֵךְ,
 וּמִכִּיד רֹחַךְ. וּמִשְׁתֹּנִי, לְקַבִּיל פִּתְגָמֵי: ג שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ
 זֹבַח הַשֶּׁה עוֹרְף פְּלֶב מַעֲלָה מְנַחֵה דֵם-חֲזִיר מְזַכֵּיר לְבָנָה
 מִבְּרֶךְ אֲוֹן גַּם-הֵמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נִפְשָׁם
 חֲפָצָה: נְכִיס תוֹר, כְּקִטִּיל גֶּבֶר. דְּבַח אָמַר, כְּנִקִּיף כְּלָב. מְסִיק קֶרֶבֶן, דֵם
 חֲזִירָא. קֶרֶבֶן מִתְנַתְּהוֹן, מִתְנַתְּ אוֹנִיס. אַף אֲנֹן. אַתְרַעִיאוּ, בְּאוֹרְחַתְהוֹן.
 וּבְשִׁקּוּצֵיהוֹן, נִפְשָׁהוֹן אַתְרַעִיאת: ד גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלוּלֵיהֶם
 וּמְגוֹרָתָם אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עוֹנָה דְּבַרְתִּי וְלֹא
 שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר לֹא-חֲפָצָתִי בָּחֲרוּ: אַף
 אֲנִי, אֶצְבִּי בַתְּבַרְהוֹן. וּמִמָּא דִּיצִיפוּ, לֹא יִשְׁתַּיְבּוּן. חֲלָף דְּשַׁלְחִית נְבִיִי,
 וְלֹא תִבּוּ. אַתְנַבִּיאוּ, וְלֹא קִבִּילוּ. וְעַבְדוּ דְּבִישׁ, קְדָמִי. וּבַדְלָא עֲבִינָא,
 אַתְרַעִיאוּ: ה שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ אָמְרוּ
 אַחֲיָכֶם שְׁנֵאִיכֶם מְנַדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבֹּד יְהוָה וְנִרְאָה
 בְּשִׁמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׂוּ: קִבִּילוּ, פִּתְגָמָא דִּי. צְדִיקֵיָא דְּמִשְׁתֹּנִי,
 לְקַבִּיל פִּתְגָמֵי רַעוּתֵיהָ. אָמְרִין אַחֲיָכוֹן סְנֵאִיכוֹן, מְרַחֲקִיכוֹן. בְּדִיל שְׁמִי, יִסְגִי
 יִקְרָא דִּי. וְנַחְזִי בְּחֻדוֹתְכוֹן, וְאֲנֹן יִבְהַתּוֹן: ו קוֹל שְׁאוֹן מַעִיר קוֹל

זולק הדקדוק: ב ואל זה אביט. בכל ספרי תימן בשופר הולך: ג מכה-איש. צירי: עורף.
 מברך. ממוצע לא לעיל ולא לרע עיין ערוגת הבושם:

מִהֵיכַל קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֵיבָיו: קַל אֶת־גּוֹשָׁא, מִקְרָא
 יְרֻשָׁה. קָלָא, מִהֵיכַלָּא. קַל מִימְרָא דִּיֵּי, דְּמִשְׁלִים גְּמֵלָא, לְבַעֲלֵי דְבַבּוּהֵי:
 בְּטָרַם תַּחֲלִיל יִלְדָה בְּטָרַם יָבּוּא חֶבֶל לָהּ וְהַמְּלִיטָה זָכַר:
 עַד לֹא מִיִּתֵי עֶקֶא לָהּ, תַּתְּפְרִיק. וְעַד לֹא יִיִתֵי לָהּ, זִיעַ. כְּחַבְלִין עַל יִלְדָא,
 יִתְגַּלֵּי מִלְּפָה: ה מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל אֲרִיץ
 בְּיוֹם אֶחָד אִם־יּוֹלֵד גְּוֵי פַעַם אַחַת בִּי־חֲלָה גַם־יִלְדָה צִיּוֹן
 אֶת־בְּנֵיהֶּ: מִן שָׁמַע כְּהָדָא. מִן חֲזָא, כְּאֵלִין. הָאֲפִשָׁר דְּתַתְּעֵבִיד אַרְעָא,
 בְּיוֹמָא חַד. אִם יִתְבְּרֵי עֲמָה, זְמַן חָדָא. אֲרִי עֲתִידָא דְּתַתְּנַחַם צִיּוֹן וְתַתְּמַלֵּי,
 מַעַם גְּלוּתָהָּ: ט הָאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אֹלֵיד יֹאמֵר יְהוָה
 אִם־אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעֲצַרְתִּי אֲמַר אֱלֹהִיד: אֲנָא אֱלֹהָא בְּרִית
 עֲלָמָא מִבְּרֵאשִׁית, אֲמַר יֵי. אֲנָא בְּרִית כָּל אֲנָשָׂא. אֲנָא בְּדַרְתִּי יִתְהוֹן,
 לְבִינֵי עַמְמֵיָא. אֲפִ אֲנָא עֲתִיד לְכַנְשָׂא גְּלוּתִיךְ, אֲמַר אֱלֹהִיד: ד שְׂמַחוּ
 אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל־אֲהַבֵּיהָ שִׁישׁוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ
 כָּל־הַמְּתַאבְּלִים עָלֶיהָ: חֲדוּ בִירֻשָׁלַם. וּבִוְעוּ בָּהּ, כָּל רַחֲמֵהָ. הִוְצוּ
 עֲמָה, דִּינֵן. כָּל דְּהוּוּ מִתְּאֲבָלִין, עֲלֵהּ: ט לְמַעַן תִּינְקוּ וּשְׁבַעְתֶּם
 מִשָּׂד תַּנְחַמֶּיהָ לְמַעַן תִּמְצוּ וְהַתְּעַנְגְּתֶם מִזִּז כְּבוֹדָהּ: בְּדִיל
 דְּתַתְּפַנְקוּן, וְתַסְבְּעוּן. מִבְּזוּת, תַּנְחַמְהָ. בְּדִיל דְּתַשְׁתַּוּן, וְתַתְּרוּן, מִחֲמַר
 יִקְרָה: יב כִּי־כֹה אֲמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־אֵלַיָּה כְּנֹהַר שְׁלוֹם
 וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶּם עַל־צַד תַּנְשְׂאוּ
 וְעַל־בְּרָכִים תִּשְׁעִשְׁעוּ: אֲרִי כַדְנֵן, אֲמַר יֵי. הָאֲנָא מִיִּתֵי לָהּ. כְּשַׁפַּע
 נְהַר פְּרַת, שְׁלָם. וּכְנַחַל מְגִבֵּר. יִקֵּר עַמְמֵיָא, וְתַתְּפַנְקוּן. עַל גְּסַסִּין,
 תַּתְּנַטְלוּן. וְעַל רִבְבִין, תַּתְּרַבּוּן: יג כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תַּנְחַמְנוּ בֵּן
 אֲנַכִּי אֲנַחֲמְכֶם וּבִירֻשָׁלַם תַּנְחַמוּ: כְּגִבֵּר. דְּאֲמִיָּה, מִנְחַמָּא לִיָּה.
 בֵּן מִימְרֵי, יִנְחִים יִתְכוּן, וּבִירֻשָׁלַם, תַּתְּנַחֲמוּן: יד וְרֵאִיתֶם וּשְׂשׁ לְבַכְּם

זולק הדקדוק: ח חבל. החי"ת בציר"י. וכ"ה במוסרה רבתא אות הקו"ף ערך קמץ: ט מניז
 כבודה. התרגום בנוסחאות קדמוניות מדוקדקות הגירסא כך 'מחמר' ברי"ש, דומה למ"ש חז"ל
 'חמר בשר' ודוק והוא מבואר: י וּשְׂשׁ לְבַכְּם. בקמץ רחב:

וְעֲצֻמוֹתֵיכֶם כַּדָּשָׁא תִּפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה אֶת־עַבְדֵּי
 וְזַעַם אֶת־אֵיבֵיוֹ: וְתַחזוּן, וְיַחֲדֵי לְבַבְכוּן. וְגוֹיִתְכוּן, כְּדַתְאִין יִזְהַרְןָּ. וְתַתְּגַלִּי
 גְּבוּרְתָּא דִּי, לְאִיטְבָּא לְעַבְדוּהִי צְדִיקָא. וְיִיתִי לְוֵט, לְבַעֲלֵי דְכַבוּהִי:
 כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה מִרְכַּבְתּוֹ לְהַשִּׁיב
 בַּחֲמָה אִפּוֹ וְגַעְרָתוֹ בְּלֵהֲבֵי־אֵשׁ: אֲרִי הָא יִי, בְּאִישְׁתָּא מִתְּגַלִּי.
 וְכַעֲלֵעוּלִין, רְתַבוּהִי. לְאַתְבָּא בְּתַקוּף, רְגוּיָהּ. וּמְזוּפִיתִיהּ, בְּשִׁלְהוּבִית
 אִישְׁתָּא: כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבוֹ אֶת־כָּל־בָּשָׂר
 וְרַבּוֹ חֲלָלִי יְהוָה: אֲרִי בְּאִישְׁתָּא, עֵתִיד יִי לְמַדְןָּ. וּבְחַרְבִּיהּ, יֵת כָּל
 בְּסָרָא. וְסַגִּיאִין קְטִילָא, קָדָם יִי: הַמֶּתְקַדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים
 אֶל־הַגִּזְנוֹת אַחֵר (כ' אַחֵר) אַחַת בְּתוֹךְ אֲכָלִי בָּשָׂר הַחֲזִיר
 וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָבֵר יַחֲדוּ יִסְפוּ נַאִם־יְהוָה: דְּמִזְדְּמִנִין וּדְמִדְּבָן,
 לְגַנְיָאד טְעוּתָא. סִיעָא, בְּתַר סִיעָא. אֲכָלִי, בְּסַר חֲזִירָא. וְשִׁקְצָא, וְעַכְבְּרָא.
 כַּחֲדָא יְסוּפוּן, אָמַר יִי: וְאַנְכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה
 לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשִׁנוֹת וּבָאוּ וּרְאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:
 וְקַדְמֵי גִלְןָּ. עוֹבְדֵי־הוֹן, וְעַשְׂתוּנִי־הוֹן. עֵתִידְנָא. לְכַנְשָׂא יֵת כָּל עַמְמֵיָא, אֲמִיָּא
 וְלִשְׁנֵיָא. וְיִיתוּן, וְיַחזוּן יֵת יְקָרִי: וְשִׁמְתִי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי
 מֵהֶם | פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תִּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד מִשְׁכֵי קִשְׁת
 תָּבַל וְיוֹן הָאֵיִם הִרְחַקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שְׁמִיעִי
 וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם: וְאֲשׁוּי בְּהוֹן,
 אֲתָא. וְאֲשַׁלַּח מִנְהוֹן, מְשִׁיבִין. לְבִינֵי עַמְמֵיָא. לְמַדִּינַת יִמָּא, פּוּלָאִי וְלוּדָאִי.
 דְּמַתְחִין וּמַחֲן בְּקִשְׁתָּא, לְמַדִּינַת תּוּבַל וְיוֹן. נְגוּתָא רַחֲקֵיָא. דְּלֹא שָׁמְעוּ יֵת
 שִׁימַע גְּבוּרְתִּי, וְלֹא חִזּוּ יֵת יְקָרִי. וְיַחזוּן יֵת יְקָרִי, בְּעַמְמֵיָא: כִּי וְהִבִּיאוּ
 אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם | מִנְחָה | לִיהוָה בְּסוּסִים
 וּבָרֶכֶב וּבַעֲצִים וּבַפָּרָדִים וּבַפָּרָכוֹת עַל הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם
 אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכָלִי

זֶלְקָה הַדְּקָרוֹק: כִּי חֲלָלִי הַחֲיִית גַּעֲי וְהַשּׁוֹא נַע: כִּי וּבָאוּ. מֵאֲרַכְהָ: וְרָאוּ. טַפְחָא בְּכָל סַפְרֵי תִימָן:

טְהוֹר בַּיִת יְהוָה: וַיִּתּוֹן ית כָּל אַחֲיוֹן מִכָּל עַמֵּי־אֵל, קִרְבָּנָא קָדָם יי. בְּסוּסוֹן. וּבְרֵת־בֵּינִי. וּבְרַחֲלִילֹן וּבְכוּדְדִנּוֹן, וּבֵת־שִׁבְחָן. עַל טוֹרָא דְקִדְשֵׁי. יְרִשְׁלָם, אָמַר יי. כְּמָא דַּיִיתוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ית מִנְחָתָא. בְּמִן דְכִי, לְבֵית מִקְדָּשָׁא דַּיִי: כַּאֲ וְגַם־מֵהֶם אֶקַח לְכַהֲנָיִם לְלוֹיִם אָמַר יְהוָה: וְאַף מִנְהוֹן אֶקְרִיב. לְמַהוּ כְּהֻנְיָא לְיוֹאֵי, אָמַר יי: כַּאֲ כִי כְּאֲשֶׁר הַשְּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לְפָנַי נְאֻם־יְהוָה כִּן יַעֲמֵד זֶרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם: אַרִי כְּמָא דְשִׁמְיָא חֲדַתִּין. וְאַרְעָא חֲדַתָּא. דַּאֲנָא עֵבִיד. קִימִין קְדָמִי, אָמַר יי. כִּן: יתְקִים זֶרְעוֹן, וְשׁוּמְכוֹן: כַּאֲ וְהָיָה מִדֵּי־חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבָּתוֹ יָבֹוא כָּל־בָּשָׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה: וַיְהִי. כְּזִמְנֵי יֶרַח, בִּירַח. וּכְזִמְנֵי שַׁבָּא, בְּשַׁבָּא. יִיתוֹן כָּל בְּנֵי בְּסָרָא. לְמַסְגַּד קְדָמִי, אָמַר יי: כַּאֲ וַיֵּצְאוּ וּרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵה וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר: וַיִּפְקֹן וַיַּחֲזוּן. בְּפִגְרֵי גְבֵרִיא חִיבִיָּא. דְּמַרְדּוֹ, בְּמִימְרֵי. אַרִי נִשְׁמַתְהוֹן, לֹא יִמּוּתוֹן. וְאַיִשְׁתְּהוֹן, לֹא תִטְפִּי. וַיְהוֹן מְדַדְנִין רְשִׁיעֵיָא בְּגִיהֲנָם עַד דַּיִימְרוֹן עַל־יהוֹן צְדִיקֵיָא, מִסַּת חֲזִינָא:

נוהגין לחזור על פסוק זה:

וְהָיָה מִדֵּי־חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבָּתוֹ יָבֹוא כָּל־בָּשָׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה:

(גְּאֵלָנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרֻקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יתְבַרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבַרַךְ הוּא לְעֵלָם, וּלְעֵלְמֵי עֵלְמֵיָא:

זוּלַק הַדְּקִדּוּק: כַּאֲ וְהָיָה מִדֵּי־חֲדָשׁ וכו'. ארבעה ספרים אין מסיימין בהם אלא מלעיל. וסימנך, יתק"ק. ישעיה, תרי עשר, קהלת, קינות, עיין בסדור שלי הנקרא "עץ חיים" בס' ט"ב מה שכתבתי שם:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנְבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנְבִיאֵי הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמז)

הפטרה דמחר תודש

בשמואל א' סימן כ'

א וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְהוֹנָתָן מִחַר חֹדֶשׁ וּנְפִלְקֶתָּ פִּי יִפְקֹד
מוֹשֶׁבֶד: וַאֲמַר לִיהוֹנָתָן, מִחַר יִרְחָא. וְתַתְּבַעֵי. אֲרִי יְהִי
מֵרוֹת, בֵּית אֶסְחָרוֹתְךָ: ב וּשְׁלִשֶׁת תֵּרַד מְאֹד וּבָאת
אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וּישְׁבֶת
אֶצֶל הָאָבֶן הָאֵזוֹל: וּכְתַלְתוֹת יִרְחָא, תַתְּבַעֵי לַחֲדָא. וְתַהֲךְ לְאַתְרָא.
דְּאַטְמַרְתָּא תַמָּן, בְּיוֹמָא דְחֻלָּא. וְתַתִּיב. בְּסִטְר, אֶבֶן אַתָּא: ג וְאֲנִי
שְׁלִשֶׁת חֲחֻצִים צָדָה אֹרְחָה לְשַׁלַּח-לִי לְמַטְרָה: וְאֲנִי
תַלְתָּא גְרִין, בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי. לְמַמְחֵי לִי, לְפִלְגְלִיסָא: ד וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח
אֶת-הַנְּעָר לְךָ מִצָּא אֶת-הַחֲחֻצִים אִם-אָמַר אֲמַר לְנְעָר
הִנֵּה חֲחֻצִים | מִמֶּנָּה וְהִנֵּה קַחְנוּ וּבָאָה פִּי-שְׁלוֹם לְךָ וְאִין
דְּבַר חֵי-יְהוָה: וְהָא, אֲשַׁלַּח יְת עוֹלִימָא. אִיזִיל, אִיתָא יְת גְרִיָּא. אִם
מִימַר אִימַר, לְעוֹלִימָא. הָא גְרָא, מִנְךָ וּלְכָא. סְבַהֵי וְאִיתָא. אֲרִי שְׁלָם לְךָ.
וְלִית מְדַעַם בִּישׁ, קִים הוּא יִי: ה וְאִם-כֹּה אֲמַר לְעֵלָם הִנֵּה
חֲחֻצִים מִמֶּנָּה וְהִלָּאָה לְךָ פִּי שַׁלְחַךְ יְהוָה: וְאִם כְּדִין אִימַר,
לְעוֹלִימָא. הָא גְרָא, מִנְךָ וְלִהְלָאָה. אִיזִיל. אֲרִי שִׁיזְבְּךָ, יִי: ו וְהַדְּבַר
אֲשֶׁר דְּבַרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם:
וּפְתַגְמָא. דְּמִלִּילְנָא, אֲנָא וְאַתָּה. הָא מִימְרָא דִּינִי, סְהִיד. בֵּינָא וּבֵינְךָ, עַד
עֲלָמָא: ז וַיִּסְתַּר דָּוִד בְּשֹׁדָה וַיְהִי חֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ: (כ' על)

וזלק חזקדוק: א ונפלקת. כ"ה בכל התיגאן הקר"ף בזקף גדול: ה שלחך. השי"ן בגעיא:

אֶל-הַלֶּחֶם לֶאֱכֹל: וְאִשְׁמֵר דָּוִד, בְּחֻקָּא. וְהָיָה יִרְחֵא. וְאִסְחַר
 מִלְכָּא. עַל לַחְמָא, לְמִיכַל: ה' וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבֹו בְּפַעַם |
 בְּפַעַם אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקֶּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר מֵעַד
 שְׁאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד: וְאִסְחַר מִלְכָּא. עַל שְׂוִיָּה. בְּזִמְן, בְּזִמְן.
 עַל שְׂוִיָּא דְמִתְקֵן לִיה, בְּסִטְר בְּתֵלָא. וְקָם, יְהוֹנָתָן. וְאִסְחַר אַבְנֵר,
 מִסִּטְרָא דְשְׁאוּל. וְהָיָה אֶתְרָא דְדָוִד, מֵרוּחַ: ט' וְלֹא-דָבָר שְׁאוּל
 מְאוּמָה בְּיָם הָהוּא כִּי אָמַר מְקַרְהָ הוּא בְּלִתֵּי טְהוֹר
 הוּא כִּי-לֹא טְהוֹר: וְלֹא מְלִיל שְׁאוּל. מְדַעַס, בְּיוֹמָא הָהוּא. אַרְי
 אָמַר דְּלִמָּא עֲרוּעַ הָיָה לִיה, וְלֹא דְכִי הוּא. אוּ דְלִמָּא לְאוֹרַח אֹזַל
 וְאַנְחָנָא, לֹא זְמַנְהִי: י' וַיְהִי מִמַּחֲרַת הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּפְקֹד
 מְקוֹם דָּוִד וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל-יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מִדָּוִד לֹא-בָא
 בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל גַּם-תָּמוּל גַּם-הַיּוֹם אֶל-הַלֶּחֶם: וְהָיָה. בְּיוֹמָא
 דְּבִתְרוּהִי, דְּהוּא עֲבוּר יִרְחֵא תִנְנָנָא. וְהָיָה אֶתְרָא דְדָוִד, מֵרוּחַ. וְאָמַר
 שְׁאוּל, לִיהוֹנָתָן בְּרִיָּה. מְדִין. לֹא אֶתָּא בְּרִיָּה אֶף תְּמָלִי אֶף יוֹמָא דִּין,
 לְלַחְמָא: י"א וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שְׁאוּל נִשְׂאָל נִשְׂאָל דָּוִד
 מֵעַמְדֵי עַד-בֵּית לָחֶם: וְאַתִּיב יְהוֹנָתָן, יֵת שְׁאוּל. אִשְׁתְּאַלָּא
 אִשְׁתְּאַיִל דָּוִד. מְנִי, לְמִיזֵל עַד בֵּית לָחֶם: י"ב וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי
 זָבַח מִשְׁפָּחָה לָנוּ בְּעִיר וְהוּא עֹוֶה-לִּי אָחִי וְעַתָּה
 אִם-מִצְאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אִמְלִטָה נָא וְאַרְאֶה אֶת-אָחִי
 עַל-כֵּן לֹא-בָא אֶל-שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ: וְאָמַר. שְׁלַחְנִי כְעֵן. אַרְי שִׁירו
 נְכִסֵּת קִדְשֵׁיָא לְכָל זְרַעִיתָא לָנָא, בְּקִרְתָּא. וְהוּא פְּקִיד לִי, אָחִי. וְכְעֵן. אִם
 אִשְׁכַּחִית רַחֲמִין, בְּעֵינֶךָ. אִשְׁתִּיב כְּעֵן, וְאַחֲזִי יֵת אָחִי. עַל כֵּן לֹא עָלָּ
 לְפִתְוֹרָא, דְּמִלְכָּא: י"ג וַיִּחַר-אַף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
 בְּנֵי-נַעֲוֹת הַמֶּרְדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי-בָחַר אֶתָּה לְבֶן-יִשְׂרָאֵל

וְזֶלֶק הַדְּקִדּוֹק: אֶל-הַלֶּחֶם. כְּתִיב 'עַל' וְקָרִי 'אֵל': מִמַּחֲרַת. הַמ"ם הַרְאֵשׁוֹנָה גְעִי:

לְבִשְׁתֶּךָ וּלְבִשְׁתַּ עֲרוֹת אֲמֹד: וּתְקִיף רְגוֹא דְשָׂאוּל, בִּיהוֹנָתָן.
 וְאָמַר לִיה. בַּר סָרְבְּנִיתָא, דְּמַרְדּוּתָה קְשִׁיא. הֲלָא יָדְעָנָא. אָרִי רְעִי אַתָּה,
 בְּבַר יִשִׁי. לְבַהֲתֶךָ, וּלְבַהֲתֶת, קֶלֶן אֲמֹד: דְּ כִי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר
 בְּן־יִשִׁי חִי עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמְלֻכוֹתֶךָ וְעַתָּה
 שְׁלַח וְקַח אֶתּוֹ אֵלַי כִּי בְּן־מוֹת הוּא: אָרִי כָל יוֹמֵיָא. דְּבַר יִשִׁי,
 קִים עַל אַרְעָא. לֹא תִתְקַן, אַתּ וּמְלֻכוֹתֶךָ. וּכְעַן. שְׁלַח וְאִיתִינִיָּה, לְוֹתֵי.
 אָרִי גְבַר חֲיִב קְטוּל, הוּא: כִּי וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׂאוּל אָבִיו
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יוֹמַת מָה עָשָׂה: וְאַתִּיב יְהוֹנָתָן. יָת שָׂאוּל,
 אָבוּהִי. וְאָמַר לִיה. לָמָּה יִתְקַטֵּיל, מָא עֲבַד: כִּי וַיִּטֵּל שָׂאוּל
 אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכֹּתוֹ וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הִיא מַעַם
 אָבִיו לְהַמִּית אֶת־דָּוִד: וְאָרִים שָׂאוּל יָת מוֹרְנִיתָא. עֲלוּהִי,
 לְמַמְחָהִי. וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן. אָרִי גְמִירָא הִיא. מִן אָבוּהִי, לְמַקְטֵל יָת דָּוִד:
 כִּי וַיִּקַּם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלַחַן בַּחֲרֵי־אָף וְלֹא־אָכַל
 בְּיוֹם־הַחֲדָשׁ הַשְּׁנַי לַחֵם כִּי נֶעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלָמוּ
 אָבִיו: וְקָם יְהוֹנָתָן. מִן פְּתוּרָא, בַּתְּקוּף רְגוֹ. וְלֹא אָכַל. בְּיוֹם עֵבוֹר יִרְחָא
 תַּנְיָנָא, לַחֲמָא. אָרִי אֶתְנַסִּים, עַל דָּוִד. אָרִי אֶכְלָמִיָּה, אָבוּהִי: כִּי וַיְהִי
 בְּבִקְרָא וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשְּׂדֵה לְמוֹעֵד דָּוִד וְנֶעַר קָטָן עִמּוֹ:
 וְהוּא בְּצַפְרָא. וּנְפִק יְהוֹנָתָן. לְחַקְלָא, לְזַמְנָא דְאָמַר לִיה דָּוִד. וַיִּנְיֵק זְעִיר,
 עִמִּיה: כִּי וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֵץ מְצָא נָא אֶת־הַחֲצִים אֲשֶׁר
 אֲנִכִי מוֹרָה הַנֶּעַר רֵץ וְהוּא־יִרָה הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ: וְאָמַר
 לְעוֹלִימִיָּה. רְהוּט. אִיתָא כְּעַן, יָת גְּרִיָּא. דְאָנָּא, שְׂדִי. עוֹלִימָא רְהוּט. וְהוּא
 שְׂדָא גְּרָא, לְאֶעֱבְרוֹתֶיהָ: כִּי וַיִּבֵּא הַנֶּעַר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר
 יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעַר וַיֹּאמֶר הֲלוֹא

• זולק הדקדוק: • שְׁלַח וְקַח אֶתּוֹ. בקצת תיגאן תיבת 'שלח' בטרם לא באזלא, וברובן
 באזלא ועיקר:

הַחֲצִי מִמֶּנָּה וְהַלְאָה: וְאַתָּא עוֹלִימָא, עַד אַתְר גְּרָא. דְּשָׂדָא, יְהוֹנָתָן.
 וְקָרָא יְהוֹנָתָן. בְּתַר עוֹלִימָא, וְאָמַר: הֲלָא גְרָא, מִנָּךְ וְלֵהֲלָאָה:
 כֹּה וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנְּעַר מְהֵרָה חוּשָׁה אֶל-תַּעֲמֹד
 וַיִּלְקֹט נֶעַר יְהוֹנָתָן אֶת- (כ' החצי) הַחֲצִים וַיָּבֵא אֶל-אֲדֹנָיו:
 וְקָרָא יְהוֹנָתָן, בְּתַר עוֹלִימָא. אוּחֵי בְּפִרְעֵ, לָא תַתְּעַבְב. וְלִקִּיט. עוֹלִימָא
 דִּיהוֹנָתָן, יֵת גְּרִיאָא. וְאַתָּא, לְוֹת רְבוּנִיָּה: כֹּה וְהַנְּעַר לֹא-יֵדַע
 מְאוּמָה אֲדָּ יְהוֹנָתָן וְדוֹד יֵדְעוּ אֶת-הַדְּבָר: וְעוֹלִימָא, לָא יֵדַע
 מִדְּעַם. בְּרַם יְהוֹנָתָן, וְדוֹד: יֵדְעִין, יֵת פִּתְגָמָא: כֹּה וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן
 אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנְּעַר אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָא הָעִיר:
 וַיְהִיב יְהוֹנָתָן, יֵת זַיְנִיָּה. לְעוֹלִימָא, דִּילֵיהָ. וְאָמַר לֵיהָ. אִיזִיל, אוּבְלֵהִי
 לְקַרְתָּא: כֹּה הַנְּעַר בֶּה וְדוֹד קָם מֵאֶצֶל הַנְּגָב וַיִּפֹּל לְאַפּוֹ
 אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשְׁקוּ | אִישׁ אֶת-רַעְהוּ
 וַיִּבְכוּ אִישׁ אֶת-רַעְהוּ עַד-דְּדוֹד הִגְדִּיל: עוֹלִימָא, אֶתָּא. וְדוֹד.
 קָם מִסְטַר אֶבְנֵי אֶתָּא, דְּלִקְבִיל דְּרוּמָא. וַנִּפֹּל עַל אַפּוּהִי, עַל אַרְעָא.
 וַסְגִיד, תְּלַת זְמַנִּין. וַנְּשִׁיקוּ, גְּבַר יֵת חֲבַרְיָה. וּבְכוּ, גְּבַר יֵת חֲבַרְיָה, עַד
 דְּדוֹד, אִסְגִּין: כֹּה וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדוֹד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יְהִיָּה | בֵּינֵי
 וּבֵינָךְ וּבֵין זְרַעֵי וּבֵין זְרַעֲךָ עַד-עוֹלָם: וְאָמַר יְהוֹנָתָן. לְדוֹד,
 אִיזִיל לְשָׁלוֹם. דְּקִימְנָא תְּרוּנָא, אֲנַחְנָא. בְּשֵׁמָא דֵּינִי, לְמִימַר. מִימְרָא דֵּינִי.
 יְהִי סְהִיד, בֵּינָא וּבֵינָךְ. וּבֵין בְּנֵי. וּבֵין בְּנֵךְ, עַד עֲלָמָא:

(גְּאָלְנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּה. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יִתְבַּרְךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חַיָּא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וְלְעָלְמֵי עֲלַמְיָא:

זֶלְקֵה הַדְּקוּדוּקָא: כֹּה וַיִּשְׁקוּ. הַרְיִיר גְּעִי:

מפטיר דשמיני שלפסח (בחו"ל)

במדבר סימן כ"ח פסוקים י"ט - כ"ה

והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני־בקר שנים ואיל אחד
 ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ומנחתם סלת בלולה
 בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל תעשו: עשרון
 עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר חטאת אחד
 לכפר עליכם: מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו
 את־אלה: כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה ריח־ניחח
 ליהוה על־עולת התמיד יעשה ונספו: וביום השביעי מקרא־קדש
 יהיה לכם פל־מלאכת עבדה לא תעשו:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

ברוך אתה יהוה אל־ינו מלך העולם. אשר בחר, בנביאים טובים. ורצה
 בדבריהם, הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה. הבוחר בתורה,
 במשה עבדו, וב־ישראל עמו. ובנביאי, האמת והצדק: (אמן)

הפטרה דשמיני שלפסח (בחו"ל)

בישעה סימן י'

עוד היום בנב לעמוד ינפף ידו הר (כ' בית) בת־ציון
 גבעת ירושלים: עד פֶּעַן יומא רב וסגי, עדן ליה למיעל.
 והא סנחריב מלכא דאתור נטל, ועבר תלת אונין. ודבר עמיה ארבעין
 אלפין גספנין דדהב דבני מלכין קטירי תגא, יתבין בהון. ודבר עמיה
 מאתן ושתין אלפין, אחדי סיפין ורמחין. ודבר עמיה מאתן אלפין,
 מחצצי גרין. גברין דרהטין קדמוהי, מאה אלפין. ארפא דמשרתיה,
 ארבע מאה פרסין. צואר סוסותיה, ארבעין פרסין. מנין משרתיה מאתן
 ושתין אלפין רבוא, חסר חד. וכן אתו על אברהם אבונא פד רמו יתיה,
 לגו אתון נורא יקידתא. וכן עתידין למיתי עם גוג ומגוג פד ישלים מארי
 עלמא קציה, לאתפרקא. משריתא קדמיתא פד עברו בירדנא שתו

מִיָּא, דְּהוּוּ בִירְדְנָא. מִשְׁרִיתָא תְּנִייתָא פִּד עֲבְרוּ בִירְדְנָא דְלוּ עֲקֵבֵי
סוּסוֹתָא, וּשְׁתוּ מִיָּא. מִשְׁרִיתָא תְּלִיתִיתָא פִּד עֲבְרוּ בִירְדְנָא לֹא אֲשַׁכְּחוּ
מִיָּא לְמִשְׁתִּי, חִפְרוּ בִירִין וּשְׁתוּ מִיָּא. אֲתָא וְקָם בְּנוֹב קְרִית פְּהֵנִיָּא,
לְקַבִּיל שׁוּרָא דִירְשָׁלַם. עָנִי וְאָמַר, לְחִילוֹתֶיהָ. הֲלֹא דָא הִיא קְרָתָא
יְרִשָׁלַם דְעָלָה אַרְגִּישִׁית כָּל מִשְׁרִיתִי, וְעָלָה כְּפִישִׁית כָּל מְדִינְתִי. הָא הִיא
וְעִירָא וְחֻלְשָׁא מְכַל פְּרָכֵי עַמְמִיָּא, דְכַבְּשִׁית בְּתַקּוּף יְדֵי. עָלָה קָם מְנִיד
בְּרִישִׁיָּה, מוֹבִיל וּמִיתִי בִידֵיהָ, עַל טוֹר בֵּית מִקְדָּשָׁא דְבַצִּיּוֹן וְעַל עֲזָרְתָא,
דְּבִירְשָׁלַם: **ג** הִנֵּה הָאֲדוֹן יְהוָה עֲבָאוֹת מְסַעֲף פְּאֲרָה
בְּמַעְרֵצָה וְרַמֵּי הַקּוֹמָה גְדָעִים וְהַגְּבֵהִים יִשְׁפְּלוּ: הָא רַבּוֹן
עֲלֵמָא, יֵי עֲבָאוֹת. רַמֵּי קָטוֹל בְּמִשְׁרִיתֶיהָ, כְּבַעוּט דְּמַתְּבַעִיט בְּמַעְצָרָא.
וְרַמֵּי קוֹמָא, יִתְקַטְפוּן וְתִקְיִפִּיָּא, יִמְאַכּוּן: **ג** וְנִקְרַף סַבְבֵי הַיַּעַר
בְּבַרְזַל וְהַלְבָּנוֹן בְּאֲדִיר יְפוֹל: וְיִקְטִיל. גְּבַרֵי מִשְׁרִיתֶיהָ,
דְּמַתְּגַבְּרִין בְּבַרְזַלָּא, וְעַבְדֵי קְרַבִּיָּה עַל אַרְעָא דִישְׂרָאֵל, יִתְרַמּוּן:
ד וַיֵּצֵא חֹטֵר מִגִּזְעֵי יִשְׂרָאֵל וְנִצֵּר מִשְׁרָשָׁיו יִפְרָה: וַיִּפּוֹק מִלְכָּא,
מִבְּנוֹהֵי דִישְׂרָאֵל, וּמִשְׁיַחָא, מִבְּנֵי בְנוֹהֵי יִתְרַבִּי: **ה** וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה
רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דְעֵת וּיְרֵאת
יְהוָה: וְתִשְׁרִי עֲלוֹהֵי רוּחַ מִן קָדָם יֵי רוּחַ חֲכָמָה, וְסַכְלָתָנּוּ רוּחַ מִילְךָ,
וּגְבוּרָא, רוּחַ מַדְעָה, וְדַחְלָתָא דִיֵּי: **ו** וְהִרְיָחוּ בִירְאֵת יְהוָה
וְלֹא-לְמִרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא-לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ:
וַיִּקְרַבְנִיָּה לְדַחְלָתֶיהָ, יֵי. וְלֹא לְחִיזוֹ עֵינֹהֵי, יְהִי דְאִין. וְלֹא לְמִשְׁמַע
אֲדִנֹהֵי, יְהִי מוֹכַח: **ז** וְשֹׁפֵט בְּצֶדֶק דִּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר
לְעַנּוּי-אַרְץ וְהִכָּה-אַרְץ בְּשֹׁבֵט פִּיו וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יִמִּית
רָשָׁע: וַיִּדִּין בְּקִשְׁטָא, מִסְפִּינִין. וַיּוֹכַח בְּהִימְנוּתָא, לְחַשְׁיָבֵי עַמָּא. וַיִּמְחִי
חִיבֵי אַרְעָא, בְּמִימַר פְּמִיָּה, וּבְמַמְלַל סְפוֹתֶיהָ, יְהִי מְאִית רְשִׁיעָא:
ח וְהָיָה צֶדֶק אֲזוֹר מִתְּנִיּוֹ וְהָאֲמוּנָה אֲזוֹר חֲלָצִיו:
וַיְהוֹן צְדִיקָא, סְחוֹר סְחוֹר לִיָּה, וְעַבְדֵי הִימְנוּתָא, מְקַרְבִּין לִיָּה:

ט וגר זאב עם־כָּבֶשׂ וְנֹמֵר עִם־גְּדֵי יִרְבֵּן וְעֶגְל וּכְפִיר
 וּמְרִיא יַחְדָּו וְנֶעַר קָטָן נִהַג בָּם: בְּיוֹמוֹהֵי דְמִשְׁיחָא דְיִשְׂרָאֵל,
 יִסְגִי שְׁלָמָא בְּעַלְמָא. וידור דיבא, עם אמרא. ונמרא, עם גדיא ישרי.
 ועגל ואריא ופטים, כחדא. ויניק זעיר, מדבר להון: ופרה ודב
 תרעינה יחדו ירבעו ילדיהן ואריה פבקר ואכל־תבן:
 ותורתא ודבא, ירעין. כחדא, ישרון בניהון. ואריא, כתורא ייכול תבנא:
 וְשַׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל־חַר פֶּתֶן וְעַל מְאוֹרֵת עֲפַעוֹנֵי גָמוּל
 יְדוּ הָדָה: ויחיד ינקא, על חור חוי פתן. ועל חיוו, גלגלי עיני חרמן.
 חסילא, ידוהי יושיט: וְלֹא־יִרְעוּ וְלֹא־יִשְׁחִיתוּ בְּכָל־הָר
 קֹדְשֵׁי בְּיַמְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת־יְהוָה בַּמַּיִם לַיַּם
 מִכִּסִּים: לא יבאשון ולא יחבלון, בכל טורא דקדשי. ארי תתמלי
 ארעא. מדע, ית דחלתא דיין. כמיא, דלימא חפן: וְהָיָה בַּיּוֹם
 הַהוּא שָׂרֵשׁ יֹשֵׁי אֲשֶׁר עֲמַד לָנֶס עַמּוּס אֱלֹוֵי גוֹיִם יִדְרָשׁוּ
 וְהִיתָה מְנַחְתּוֹ כְּבוֹד: ויהי, בעדנא ההוא. בר בריה דישי. דעתיד
 דיקום את, לעממא. ליה, מלכון ישתמעון. ויהי אתר בית משרוהי,
 ביקר: וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדָנִי | שְׁנֵית יְדוּ לְקִנּוֹת
 אֶת־שָׂאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׂאָר מֵאֲשׁוּר וּמִמְצָרִים וּמִפְתָּרוֹס
 וּמִכּוּשׁ וּמִעִילָם וּמִשְׁנַעַר וּמִחַמַּת וּמֵאֵי הַיַּם: ויהי, בעדנא
 ההוא. יוסף יי, תנינות גבורתיה. למפרק, ית שארא דעמיה. דישתאר
 מאתור וממצרים, ומפתרוס ומכוש. ומעילם ומבבל, ומחמת, ומנגות,
 ימא: וְנָשָׂא נֶס לַגּוֹיִם וְאֶסְף נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת
 יְהוּדָה יִקְבֵץ מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ: ויזקוף את, לעממא.
 וכניש, מבדרי ישראל. וגלות יהודה, קריב. מארבע, רוחי ארעא:
 וְסָרָה קִנְיַת אֶפְרַיִם וְצָרְרֵי יְהוּדָה יִפְרְתוּ אֶפְרַיִם
 לֹא־יִקְנֵא אֶת־יְהוּדָה וַיְהוּדָה לֹא־יַעַר אֶת־אֶפְרַיִם:

וְתַעֲדִי קִנְיָתָא, מִדְּבֵית אֲפָרַיִם. וְדַמְעִיקִין לְדְבֵית יְהוּדָה, יִשְׁתַּיְצוּן. דְּבֵית
 אֲפָרַיִם, לָא יִקְנוּן לְדְבֵית יְהוּדָה. וְדְבֵית יְהוּדָה, לָא יַעֲיָקוּן לְדְבֵית אֲפָרַיִם:
 וְעַפּוֹ בְּכַתְף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדּוּ יִבְזוּ אֶת־בְּנֵי־קָדָם
 אָדוּם וּמוֹאֵב מִשְׁלוּחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם: וְיַתְחַבְרוּן
 כְּתָף חַד, לְמַמְחֵי יַת פְּלִשְׁתָּאֵי דְבַמְעַרְבָא. כְּחַדָּא, יִבְזוּן יַת בְּנֵי מְדַנְחָא.
 בְּאָדוּם וּמוֹאֵב, יִישְׁטוּן יְדֵהוּן. וּבְנֵי עַמּוֹן, יִשְׁתַּמְעוּן לְהוּן: וְהַחֲרִים
 יְהוּהָ אֶת לְשׁוֹן יַם־מִצְרַיִם וְהַנְיָף יָדוֹ עַל־הַנְּהַר בַּעֲיָם
 רוּחוֹ וְהַפְּהוּ לְשַׁבְעָה נְחָלִים וְהַדְרִיךְ בְּנַעֲלִים: וַיְבִישׁ יְיָ יַת,
 לְיִשְׁרָאֵל יָמָּה דְּמִצְרָאֵי. וִירִים מַחַת גְּבוּרְתֵיהָ. עַל פָּרַת, בְּמִימְרַ נְבִיָּהּ.
 וַיִּמְחִינֵיהָ, לְשַׁבְעָא נְחָלִין. וַיִּהְיוּן בֵּיהָ, בְּסַנְדְּלִין: וְהִיתָה מְסֻלָּה
 לְשָׂאֵר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׂאֵר מֵאֲשׁוּר כַּאֲשֶׁר הִיתָה לְיִשְׂרָאֵל
 בְּיוֹם עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְתֵהִי אוֹרַח כְּבִישָׂא. לְשָׂאֵרָא דְעַמִּיָּה.
 דְּיִשְׁתַּאֲרָא, מֵאֲתוּרָאָה. כְּמָא דְהוֹת, לְיִשְׂרָאֵל. בְּיוֹם מִסְקַהוּן, מֵאֶרְעָא
 דְּמִצְרַיִם: כִּי וְאָמַרְתָּ בְּיוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְהוּהָ כִּי אֲנַפְתָּ בִּי
 יֹשֵׁב אֶפְרַיִם וְתַנְחַמְנִי: וְתִימְרָא, בְּעַדְנָא הַהוּא. אוֹדִי קְדָמְךָ יְיָ. אֲרִי עַל
 דְּחִבִּית קְדָמְךָ, הָוָה רָגַזְךָ עָלַי. כִּדּוּן יִתּוּב רָגַזְךָ מִנִּי, וְתִרְחִים עָלַי:
 הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֲבִטַח וְלֹא אֶפְחַד כִּי־עוֹי וּזְמַרְתָּ יְיָ
 יְהוּהָ וַיְהִי־לִי לְיִשׁוּעָה: הָא עַל מִימְרָא, אֵלֵּהּ פְּרַקְנִי. אֲנָא רְחִיץ,
 וְלֹא אֲזַדְעוּעַ. אֲרִי תִקְפִי וְתִשְׁבַּחְתִּי דְחִילָא, יְיָ. אָמַר בְּמִימְרֵיהָ וְהוּהָ לִי,
 לְפָרִיק: כִּי וּשְׂאֲבָתֶם־מִים בְּשִׁשּׁוֹן מִמְעֵינִי הִישׁוּעָה:
 וְתִקְבְּלוּן אֶלְפִין חֲדַת, בְּחַדְוָא. מִבְּחִירִי, צְדָקָא: כִּי וְאָמַרְתֶּם בְּיוֹם
 הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בְּשִׁמּוֹ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילָתִיו
 הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׁגָּב שְׁמוֹ: וְתִימְרוּן, בְּעַדְנָא הַהוּא. אוֹדוּ קָדָם יְיָ, צִלוּ

זולק הדקדוק: כִּי אֲנַפְתָּ בִּי. הרד"ק בחה"ד דף מ"ח, מנה הכי"ת דגש חזק עם השאר כמו
 'ועבדיך באו' (ברא' מב'–ג'). והוא תמוה כי הוא בטעם טפחא ואין לו דמיון עם מה שהביא, כי
 אותם שזכר הם דחיק או אתי מרחיק. וכן הקריאה מקובלת בפי הכל:

בשמייה. חוּוּ בַעֲמִמְיָא, עוֹבְדוּהִי. אֲדַכְרוּ. אַרְי תְּקִיף, שְׁמִייה: בְּד זְמַרו
 יְהוָה בִּי גֵאוֹת עָשָׂה (כ' מידעת) מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל-הָאָרֶץ:
 שִׁבְחוּ קָדָם יי. אַרְי גְּבוּרָן, עֲבִיד. גְּלִיָּא דָּא, בְּכָל אַרְעָא: כְּהָ עֲהֵלִי
 וְרַנִּי יוֹשֶׁבֶת עֵינָן בִּי-גְדוּל בְּקִרְבֵּךְ קְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל: בּוֹעֵי
 וְשִׁבְחִי, בְּנִשְׁתָּא דְעֵינָן. אַרְי רַבָּא, אָמַר. לְאַשְׁרָאָה שְׂכִינְתִּיהָ בְּגוּיָךְ,
 קְדִישָׁא דְיִשְׂרָאֵל:

(גְּאֵלְנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִייה. קְדִישָׁא, דְיִשְׂרָאֵל:)

על דא יתפרד וישתפת, שמא רבא קדישא. די לעילא, חיא וקימא. מברך הוא לעלם,
 ולעלמי עלמיא:

מפטיר דדו"ט טיב טיב שבועות (בחול"ל)

במזבר סימן כ"ח פסוקים כ"ו - ל"א

וּבְיָוִם הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה בְּשִׁבְעַתִּיכֶם
 מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם פֶּל-מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם
 עוֹלָה לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם אֵיל אֶחָד שְׁבַע
 כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה: וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
 לְפָר אֶחָד שְׁנַיִ עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד: עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד
 לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׂים: שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלֶּבֶד עֹלֹת
 הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ תַעֲשׂוּ תְּמִימִם יְהִי-לָכֶם וְנִסְפִּיהֶם:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנִבְיָאִים טוֹבִים. וְרָצָה
 בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
 בְּמִשָּׁה עֲבָדוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנִבְיָאִי, הָאֵמֶת וְהַצְּדִק: (אמין)

הפטרה דיו"ט שני של שבועות (בחול"ל)

בחקוק סימן ב

א ויהוה בהיכל קדשו הם מפניו כל הארץ: וי אתרעי
 לאשראה שכנתיה, בהיכלא דקדשיה. יספון מן קדמוהי,
 כל דחלת ארעא: **ב** תפלה לחבקוק הנביא על שגינות:
 עלותא, דצלי חבקוק נביא. כד אתגלי ליה, על ארפא דיהב לרשיעיא.
 דאם יתובון לאוריתא בלבב שלים, ישתביק להון. ויהון כל חוביהון
 דחבו קדמוהי, הא כשלותא: **ג** יהוה שמעתי שמעך יראתי
 יהוה פעלך בקרב שנים חייו בקרב שנים תודיע ברגו
 רחם תזכור: **ד** שמעית שימע גבורתך, דחילית. **ה**, רברבין עובדך.
 דאת יהיב ארפא לרשיעיא דאם יתובון לאוריתך, ולא תבו. ואנון
 מרגזין קדמך בגו שניא, דיהבת להון חייא. בכין את עתיד להודעא
 גבורתך בגו שניא, דאמרתא לחדתא עלמא. לאתפרעא מרשיעיא,
 דעברו על מימך. וצדיקיא עבדי רעותך בגו רגוך, רחמין תדכר:
ו אלוה מתימן יבוא וקדוש מהרפארן סלה פסה
 שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ: במתן אוריתא לעמיה
 אלהא, מדרומא אתגלי. וקדישא מטורא דפארן, בגבורת עלמין.
 אתחפיו שמיא, זיו יקריה. ואמרי תשבחתיה, מליא ארעא: **ז** ונגה
 כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון (כ' עזה) עזו: וזיהור
 יקריה, כזיהור בראשית אתגלי. וזקוקין ממרכבת יקריה, נפקין. תמן
 גלא, ית שכנתיה. דהות מטמרא מבני אנשא, בתקוף רומא: **ח** לפני
 ילך דבר ויצא רשף לרגליו: מן קדמוהי, משתלח מלאך מותא.
 ונפיק בשלהובית אישתא, ממימריה: **ט** עמד | וימדד ארץ ראה
 ויתר גוים ויתפצעו הררי עד שחו גבעות עולם הליכות
 עולם לו: אתגלי, ואזיע ארעא. ואיתי מבולא על עם דרא,

זלק הדקדוק: **ז** הררי עד. השוא שברי"ש נח כי אין געיא בה"א בכל הירושלמיים, ואפי'
 לקצת דפוסים שעשו געיא, אפילו הכי הוא נח לשיטתנו מטעם המקף:

דַּעֲבְרוּ עַל מִימְרֵיהֶּ. וְאַף בְּתַנְיִיתָא בְּד חֲבו קְדַמוּהֵי כְּחֻבֵיהוֹן, כֵּן
 בְּלִבְיָלְנוֹן לְעַמְמֵיא. וְאַתְפְּרְקוּ, טוּרֵיא דְמַלְקֻדְמִין. מְכָא, רְמַתָּא דְמִן
 עֲלֵמָא, גְבוּרַת עֲלֵמָא, דִּילֵיהּ: ^ה תַּחַת אֲוֹן רְאִיתִי אֱהֵלֵי בּוֹשֶׁן
 יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת אֲרֶץ מְדִין: בְּד פְּלַחוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְטַעוֹתָא
 מְסַרְתָּנוֹן, בְּיַד בּוֹשֶׁן חֵיבָא. וְכַד תְּבוּ לְמַעַבְד אֲוֵרִיתָא עֲבַדְתָּא לְהוֹן, נִסִּין
 וּגְבוּרָן. פְּרַקְתָּנוֹן, מִיַּד מְדִינָאֵי, עַל יַד, גְּדַעוֹן בְּר יוֹאֲשׁ: ^ט הַבְּנֵהֲרִים
 חָרָה יִהְיֶה אִם-בְּנֵהֲרִים אֲפֹד אִם-בַּיִם עֲבַרְתָּךְ כִּי תִרְכַּב
 עַל-סוּסֶיךָ מִרְכַּבְתֶּיךָ יִשׁוּעָה: הָא עַל מַלְכִין וּמִשְׁרִיתָהוֹן
 דְּסִגְיָאִין כְּמִי נִהְרָא הָוֵה רְגֹז מִן קְדָמְךָ, יי. וְעַל מַלְכֵיא, הָוֵה רְגֹזךָ. וּבִימָא,
 הוֹדַעְתָּא לְהוֹן פְּרַעְנוֹת גְבוּרְתָךְ. אֲרִי אֲתַגְלִיתָא, עַל מִרְכַּבְתָּ יִקְרַד;
 שְׂכִינְתָךְ לְעַמְךָ, תִּקּוֹף וּפְרָקוֹן: ^ז עָרִיָּה תַעֲזוֹר קִשְׁתְּךָ שְׁבָעוֹת
 מִטּוֹת אֲמַר סֵלָה נִהְרוֹת תִּבְקַע-אֲרֶץ: אֲתַגְלָאָה אֲתַגְלִיתָא
 בְּגְבוּרְתָךְ בְּדִיל קִימְךָ, דְּעַם שְׁבַטֵיא. מִימְרְךָ, קַיִם לְעֲלָמִין. לְהוֹן בּוֹזְעָתָא,
 טַנְרִין תִּקְיִפִּין, נִפְקוּ נִהְרִין, שְׁטַפִּין אַרְעָא: ^ח רְאוּךָ יַחֲלוּ הָרִים
 זֶרֶם מַיִם עָבַר נָתַן תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יִדְיָהוּ נָשָׂא:
 בְּאַתְגְּלִיּוֹתְךָ עַל טוּרָא דְסִינַי חֲזוּ יִקְרַד, זַעוּ טוּרֵיא. עַנְנֵי מִטְרָא, עָדוּ.
 אֲרִים תְּהוֹמָא, קָלִיָּה, חִילֵי מְרוֹמָא, תִּמְהוּ וְקִמוּ: ^ט שְׁמֵשׁ יִרַח עַמְד
 זְבֻלָּה לְאוֹר חֲצִיךָ יִהְלִכוּ לְנִגְהָ בֵּרַק חֲנִיתְךָ: אִף בְּמַעַבְדְךָ
 נִסִּין לִיהוֹשֶׁע בְּמִישַׁר גְּבַעוֹן שְׁמֵשׁא וְסִיְהָרָא, קִמוּ בְּמִדּוּרֵיהוֹן. עַמְךָ,
 בְּמִימְרְךָ אֲתַגְּבְּרוּ. בְּתִקּוֹף, נַצְחוֹן גְבוּרְתְךָ: ^{יג} בּוֹזְעִים תִּצְעַד-אֲרֶץ
 בְּאַף תִּדְוֹשׁ גּוֹיִם: בְּאִיתִּיּוֹתְךָ לְוֹט, עַל סְנָאֵי עַמְךָ. בְּאַתְגְּלִיּוֹתְךָ,
 לְמַתְבַּר רְשִׁיעֵי אַרְעָא, בְּרַגְזְךָ, קִטִּילַת עַמְמֵיא: ^{יד} יִצְאֵת לִישָׁע
 עַמְךָ לִישָׁע אֶת-מְשִׁיחְךָ מַחְצֵת רֵאשׁ מִבַּיִת רְשָׁע עָרוֹת
 יִסּוֹד עַד-צוּאֵר סֵלָה: אֲתַגְלִיתָא, לְמַפְרַק יַת עַמְךָ. לְמַפְרַק, יַת
 מְשִׁיחְךָ. שִׁיעִיתָא מִן קְדַמֵּיהוֹן, מַלְכֵיא וְשִׁלְטוֹנָאֵיא. מִבְּתֵיהוֹן, תִּרְיַכַת

זולק הדקדוק: ^ח ראוך יחילו. אין דגש ביו"ד: ^{יג} מחצת ראש. הרי"ש דגש:

חִיבֵיָא. תּפֵרַת חִילִיהוּן. רַגְלֵי עֵמָךְ עַל צוּרֵי סְנְאִיהוּן מִימְרָךְ, קִיָּם
 לְעֵלְמִין: ^{טו} נִקְבַּת בְּמַטְיוֹ רֹאשׁ (כ' פֵּרוֹז) פֵּרוֹזוֹ יִסְעֵרוּ
 לְהַפִּיעֲנִי עֲלֵי צַתְּם כְּמוֹ-לֶאֱכֹל עֲנִי בַּמִּסְתָּר: בּוֹעֲתָא יִמָּא,
 בְּחֵטְרִיהָ דְּמִשָּׁה. וְגַבְרֵי רִישֵׁי מִשְׁרֵית פֵּרְעָה דְּחֻשִׁיבוּ מַחֲשָׁבָן עַל עֵמָךְ
 דְּבִרְתָּנֹן, בְּרוּחַ עֲלֵעוּלִין. טַבְעֵתָנֹן בְּיַמָּא דְּסוּף, עַל דְּדַחְקוּ וְשַׁעֲבִידוּ ית
 עֵמָךְ. וַיְהִיבוּ עֵיצָא בְּסַתְרָא, לְאוּבוּדִיהוּן: ^{טז} דְּרַכְבָּת בֵּינָם סוּסֵיךְ
 חֲמֹר מֵיָם רַבִּים: אַתְּגְלִיתָא עַל יִמָּא, בְּמַרְכָּבַת יִקְרָךְ. בְּדַגּוּר, מִיָּין
 סְגִיָּאִין: ^{יז} שְׁמַעְתִּי | וְהִרְגֹזוּ בְּטָנִי לְקוֹל צִלְלוֹ שְׁפַתִּי יָבוֹא
 רַקֵּב בְּעַצְמִי וְתַחְתִּי אֲרֻזוּ אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לְעֵלוֹת
 לְעַם יְגוּדְנֹו: אֲמַרְתָּ בְּכָל שְׁמַעִית וְזָעוּ מַלְכֵי, מִן קָדָם דִּינָא דְּאֲדָדְנֹו
 מַצְרָאִי. לְקַל מַלְיָא אֲלִיךְ, צִלְא סְפוּתֵי. אַחַד זִיעָא, לְחַפְיָמִי. וּבְאַתֵּר
 דְּשִׁרְיָנָא, זַעִית. דְּשַׁבְקֵנִי, לְיוֹם עָקָא. לְעַדן אֲסַקָּא גְלוּת עַמִּיָּה מְנִי,
 יתְבַרְנְנִי: ^{יח} כִּי-תֵאֲנֶה לֹא-תִפְרָח וְאִין יָבוּל בְּגַפְנִים כַּחֲשׁ
 מַעֲשֵׂה-זֵית וּשְׂדֵמֹות לֹא-עֲשָׂה אֲכָל גִּזְר מִמְכָּלָה עֲאֹן
 וְאִין בְּקָר בְּרַפְתִּים: אֲרֵי מַלְכוּת בְּכָל, לֹא תַתְקִים. וְלֹא תַעֲבִיד
 שְׁלִטָּן, עַל יִשְׂרָאֵל. יתְקַטְלוּן, מַלְכֵי מְדִי. וְגַבְרֵי יוֹן, לֹא יַצְלַחוּן. יִשְׁתַּיְצוּן,
 רוּמָאִי. וְלֹא יִגְבוּן קְסוּמָא, מִירְשָׁלַם: ^{יט} וְאֲנִי בִיהוּה אֲעֵלוּזָה
 אֲגִילָה בְּאַלְהֵי יִשְׂעִי: בְּכִין עַל נְסָא וּפְרַקְנָא דְּתַעֲבִיד לְמַשְׁיַחְךָ
 וְלִשְׂאָרָא דְּעֵמָךְ דִּישְׁתְּאַרוּן, יוּדוּן לְמִימְרָ. אֲמַר נְבִיאָ וְאַנָּא בְּמִימְרָא דִּיִּי,
 אֲבוּעַ אֲדוּץ לֹאֲלָהָא, עֲבִיד פְּרַקְנִי: כִּי הוּה אֲדָנִי חִילִי וַיִּשֶׁם
 רַגְלֵי כַּאֲלֹות וְעַל-בְּמוֹתֵי יְדַרְכְּנִי לְמַנְצַח בְּנִגְיֹותֵי:

זולק הדקדוק: ^{טו} צִלְלוֹ. הקמץ רחב והלמ"ד נע ואין געיא בצד"י בתיגאן, כי הקמץ תנועה גדולה. ובמוסרה ג' וסימן 'צללו כעופרת' (שמ' טו-י'). צללו שפתי (חבקוק ג-טז). כאשר צללו שערי ירושלם (נחמיה יג-יט) ע"כ: אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה. בתרגום 'ובאתר דשרינא' כן ניקדוהו בכל הקדמוניות היו"ד קמץ, כאלו אמר ובאתר בית משרנא שהיה מקום קבוע שאני נח בו: ^{יח} לֹא תִפְרָח. הרי"ש קמץ בזקף קטן, גם בירושלמיים: וּשְׂדֵמֹות. השי"ן בשבולת ימנית: ^{יט} אֲעֵלוּזָה. העי"ן בשוא פשוט והוא נח, גם בירושלמיים: כִּי לְמַנְצַח. המ"ם בשוא נח בכל התיגאן, וכאלו קורא למ-נצח כב' תיבות:

ב ויעמד ויברך את כל-קהל ישראל קול גדול לאמר:
 וקם. וברך. ית, כל קהלא דישראל. קל רב, למימר: ג ברוך יהוה
 אשר נתן מנוחה לעמו ישראל ככל אשר דבר לא-נפל
 דבר אחד מכל דברו הטוב אשר דבר ביד משה עבדו:
 בריך יי. דיהב נחא, לעמיה ישראל. ככל, דמליל. לא בטיל, פתגמא
 חד. מכל, פתגמיה תקניא. דמליל. בידיא, דמשה עבדיה: ד יהי יהוה
 אלהינו עמנו כאשר היה עם-אבותינו אל-יעזבנו
 ואל-יטשנו: יהי מימרא דיי אלהנא, בסעדנא. כמא דהוה, בסעדא
 דאבהתנא. לא ישבקנא, ולא ירחקנא: ד להטות לבבנו אליו
 ללכת בכל-הרכיו ולשמור מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר
 צוה את-אבותינו: לאפנאה לפנא, לדחלתיה. למהך בכל אורחן
 דתקנן קדמוהי. ולמטר פקודוהי וקמוהי, ודינוהי. דפקיד, ית אבהתנא:
 ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני יהוה קרבים
 אל-יהוה אלהינו יומם ולילה לעשות | משפט עבדו
 ומשפט עמו ישראל דבר-יום ביומו: ויהון פתגמי, אלין.
 דבעיתי, מן קדם יי. מתקבלין. קדם יי אלהנא, יימם ולילי. למעבד, דין
 עבדיה. ועלבן. עמיה ישראל, פתגם יום ביומיה: ד למען דעת כל-
 עמי הארץ כי יהוה הוא האלהים אין עוד: בדיל. דיידעון,
 כל עממי ארעא. ארי יי, הוא אלהים. לית, עוד: ד והיה לבבכם
 שלם עם יהוה אלהינו ללכת בחקיו ולשמור מצותיו
 פיום הוה: ויהי לפכון, שלים. בדחלתא, דיי אלהנא. למהך בקימוהי.
 ולמטר פקודוהי, פיומא הדין: ט והמלך וכל-ישראל עמו
 זבחים זבח לפני יהוה: ומלכא. וכל ישראל, עמיה. מנפסין נכסת
 קדשין, קדם יי: ד ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח

זולק הדקדוק: ט והמלך. הוי"ו בגעיא: י את זבח. בצירי ושופר:

לַיהוָה בְּקֹר עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם אֲלֶף וְצֵאן מֵאָה וְעֲשָׂרִים אֲלֶף
 וַיַּחֲנֹכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּנְכַס שְׁלֹמֹה.
 יָת נִכְסֵת קִדְשָׁיָא, דְּנִכְסֵי קָדְשׁ יְיָ. תּוֹרֵי. תַּרְתִּין רַבּוּא, וּתְרִין אֲלָפִין. וְעָנָא.
 תַּרְתָּא עֶסְרֵי רַבּוּא. וַחֲנִיכּוּ, יָת בֵּית מִקְדָּשָׁא דִּי יְיָ. מִלְּכָא, וְכָל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: **י** בַּיּוֹם הַהוּא קִדֵּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תּוֹךְ הַחֲצֵר אֲשֶׁר
 לְפָנָי בֵּית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה שֵׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה
 וְאֶת חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבַּח הִנָּחֵשֶׁת אֲשֶׁר לְפָנָי יְהוָה
 קָטַן מִהַכִּיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֲלָבֵי
 הַשְּׁלָמִים: בַּיּוֹמָא הַהוּא. קִדִּישׁ מִלְּכָא, יָת גּוֹ דִּרְתָּא. דְּקָדְשׁ, בֵּית
 מִקְדָּשָׁא דִּי יְיָ. אַרְי עֶבֶד תַּמָּן. יָת עֲלֵתָא, וְיָת מִנְחָתָא. וְיָת, תַּרְבִּי נִכְסֵת
 קִדְשָׁיָא. אַרְי מִדְּבַחָא דְּנִחְשָׁא, דְּקָדְשׁ יְיָ. דְּחִיק. מִלְּסֻבְּרָא, יָת עֲלֵתָא וְיָת
 מִנְחָתָא. וְיָת, תַּרְבִּי נִכְסֵת קִדְשָׁיָא: **יב** וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בַּעֲת־הַהִיא |
 אֶת־הַחֹךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהַל גָּדוֹל מִלְּבֹא חֲמַת |
 עַד־נַחַל מִצְרַיִם לְפָנָי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת
 יָמִים אַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם: וְעֶבֶד שְׁלֹמֹה בְּעֵדְנָא הַהוּא, יָת חֲגָא. וְכָל
 יִשְׂרָאֵל עִמִּיהָ, קָהַל רַב. מִמְּעֵלְנָא דְּחֲמַת, עַד נַחֲלָא דְּמִצְרַיִם. קָדְשׁ, יְיָ
 אֱלֹהֵנָא. שִׁבְעָא יוֹמִין חֲנֻכַּת בֵּיתָא, וְשִׁבְעָא יוֹמִין חֲגָא. אַרְבַּעַת עֶסְרֵי,
 יוֹמִין: **יג** בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שָׁלַח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
 וַיֵּלְכוּ לְאַהֲלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
 עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ: בַּיּוֹמָא תַּמִּינְאָה, שָׁלַח
 יָת עַמָּא. וּבְרִיכּוּ, יָת מִלְּכָא. וְאַזְלוּ לְקְרוּיָהוּן. כַּד חֲדָן, וְשִׁפִּיר לְבַהוֹן. עַל
 כָּל טַבְתָּא. דְּעֶבֶד יְיָ, לְדָוִד עַבְדֵיהָ. וּלְיִשְׂרָאֵל, עִמִּיהָ:

(גְּאֵלְנוּ יְהוָה עֲבָאוֹת שְׁמוֹ קִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל): (פְּרָקְנָא. יְיָ עֲבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ קִדְשָׁא, דְּיִשְׂרָאֵל):
 עַל דָּא יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קִדְשָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וּלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא:

זֶלְקֵי הַדְּקָדוֹק: וַיַּחֲנֹכוּ הוּי"ו בַּגְעִיא: יב בַּעֲת־הַהִיא. הַבִּי"ת בַּגְעִיא:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנְבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנְבִיאֵי הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמז)

הפטרה דשחרית תשעה באב

בירמיה סימן ו'

כָּה אָמַר יְהוָה עֲמְדוּ עַל-דַּרְכֵי וּרְאוּ וּשְׂאֲלוּ |
לְנִתְבוֹת עוֹלָם אִי-זֶה דַרְךְ הַטּוֹב וְלִכּוֹ-בָּהּ וּמִצְאוּ
מַרְגּוּעַ לְנַפְשְׁכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא נִלְדָּ: כְּדָנוּ, אָמַר יי. קוּמוּ עַל
אוֹרְחָן וְחוּזוֹ וּשְׂאִילוּ, לְשִׁבְלֵי דְמֵן עֲלֵמָא. אֵידָא אוֹרְחָא דְתַקְנָא, וְהַלִּיכוּ
בַּהּ. וְאַשְׁכַּחוּ נִיחַ, לְנַפְשְׁכוֹן. וַאֲמְרוּ, לֹא נִיזִיל: ב וְהַקִּימְתִי עֲלֵיכֶם
צַפִּים הַקְּשִׁיבוּ לְקוֹל שׁוֹפֵר וַיֹּאמְרוּ לֹא נִקְשִׁיב: וַאֲקִימִית
עֲלֵיכוֹן, מִלְפִּין. אֲצִיתוּ, לְמַלְי נְבִיאָא. וַאֲמְרוּ, לֹא נִקְבִיל: ג אֶסְרָ
אֶסִּיפִם נְאֻם-יְהוָה אֵין עֲנָבִים בְּגֶפֶן וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה
וְהָעֵלָה נָבֵל וְאַתָּן לָהֶם יַעֲבְרוּם: שִׁיצָאָה אֲשִׁיצִינוּן, אָמַר יי.
וַיִּסּוּפוּן כַּמֶּסֶף עֲנָבִין מִגֶּפֶן, וּכְנַבְלָא מִתְּאֵנָה. וְכַטְרָף, מֵאֵילָן. עַל דִּיהֶבִית
לְהוֹן אוֹרִיתִי מִסִּינִי, וְעִבְרוּ עֲלָה: ד עַל-מָה אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבֵי הָאָסְפוּ
וְנָבוֹא אֶל-עָרֵי הַמְּבָצָר וְנִדְמָה-שָׁם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
הִדְמָנוּ וַיִּשְׁקְנוּ מִי-רֹאשׁ כִּי חֲטָאנוּ לִיהוָה: עַל מָא, אֲנַחְנָא
יִתְבִּין. אֶתְפַּנְשׁוּ. וְנִיעוֹל. לְקַרוּיִן כְּרִיכּוֹן, וְנִשְׁתּוֹק תַּמָּן. אָרִי יי אֱלֹהֵנָא
אִיתִי עֲלֵנָא תְּבַר, וְאַבְהֵתְנָא. וַאֲשַׁקֵּנָא כָּס דְלוֹט בִּישׁ כְּרִישֵׁי חוּיִן, אָרִי
חֲבֵנָא קָדָם יי: ה קוּנָה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעַת מִרְפָּה וְהִנֵּה
בְּעַתָּה: סַפְרָנָא לְשָׁלָם, וְלִית טַב. לְעַדָן סְלִיחוֹת חוּבִין, וְהָא פְרַעְנוֹת
חֲטָאִין: ו מִדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת סוּסִיו מִקּוֹל מְצַהֲלוֹת אַבְיָרִיו

וזלך הדקדוק: כ כה אמר יי. חיבת 'כה' בשופר, ואין כאן פסיק: ו מִדָּן נִשְׁמַע. הדל"ת בפתח
בכל ספרי תימן:

רַעֲשָׂה כָּל-הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ עִיר
 וַיֵּשְׁבִי בָּהּ: עַל דְּפִלְחוֹ לְעַגְלִיָּא דְבַדְדָן. מְלַךְ בְּמִשְׁרִיתֶיהָ יִסַּק עַל־יְהוֹן,
 וַיְגַלֵּי יְתָהוֹן. מְקַל, מִפְּסוּעֵית גְּבֻרוּהִי. יוֹעוֹן, כָּל יְתָבִי אַרְעָא. וַיִּיתוֹן.
 וַיְבִזוֹן, אַרְעָא וּמְלֹאָהּ. קְרוּיָא, וּדְיָתְבִין בְּהוֹן: ^ז כִּי הִנְנִי מְשַׁלַּח בְּכֶם
 נְחָשִׁים צִפְעָנִים אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם לַחֵשׁ וְנִשְׁכּוּ אֶתְכֶם
 נְאֻם-יְהוָה: אֲרִי הָאֲנָא מְגָרִי בְכוֹן. עַמְמִין קְטוּלִין, כְּחִיוּן חֶרְמָנִין.
 דְּלִית לְהוֹן, לַחֲשָׂא. וַיִּקְטְלוֹן יְתָכוֹן, אָמַר יי: ^ח מִבְּלִיגִיתִי עָלַי יַגּוֹן
 עָלַי לְבִי דָוִי: עַל דְּהוּוּ מְלַעְגִין לְקַבִּיל נְבִיָּא, דְּמִתְנַבֵּן לְהוֹן. דְּוֹנָא
 וְתִינַחְתָּא אִיתִי לְהוֹן, מִן קָדָם חוֹבִיָּהוֹן. עַל־יְהוֹן אָמַר נְבִיָּא, לְבִי דָוִי:
^ט הִנֵּה-קוֹל שׁוֹעֵת בַּת-עַמִּי מֵאֶרֶץ מְרַחֲקִים הִיְהוּה אֵין
 בְּצִיּוֹן אִם-מְלָכָה אֵין בָּהּ מַדּוּעַ הִכְעִסוּנִי בְּפִסְלֵיהֶם
 בְּהַבְלֵי נִכְרִ: הָא קָל, צוּחַת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי. מֵאַרְע, רַחֲיקָא. נְבִיָּא,
 אוֹכַח יְתָהוֹן. הַשְּׁכִינְתָּא דִּי, לִית בְּצִיּוֹן. אִם מְלָכָה, לִית בָּהּ. מְדִין. מְרָגוּן
 קְדָמִי: בְּצַלְמֵי־יְהוֹן, בְּפִלְחוֹן טְעוּתָא: ^י עֶבֶר קָצִיר כָּלָה קִיץ
 וַאֲנַחְנוּ לֹוא נוֹשְׁעָנוּ: אָמַרְת כְּנִשְׁתָּא דִישְׂרָאֵל. עָדָא זְמָנָא, שְׁלִים
 קָצָא. וַאֲנַחְנָא, לָא מִתְפָּרְקִין: ^{יא} עַל-שֹׁבֵר בַּת-עַמִּי הַשְּׁבַרְתִּי
 קְדָרְתִי שִׁמָּה הַחֲזַקְתָּנִי: אָמַרְת יִרְשָׁלַם. עַל תְּבַר כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי,
 אוֹדְעוּעִית. אֶתְחַפִּיאוּ אִפִּי אֶפְרוּס, אֶפְמִין בְּקִדְרָא. אֶשְׁתַּמְמוּ, אַחְדַּתְנִי:
^{יב} הַצָּרִי אֵין בְּגִלְעָד אִם-רַפָּא אֵין שֵׁם כִּי מַדּוּעַ לָא
 עָלְתָה אֲרֻכַּת בַּת-עַמִּי: אָמַר יִרְמְיָה נְבִיָּא. דְּלִמָּא לָא אִית לִי
 עוֹבְדִין טְבִין, לְמַבְעֵי עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל. הָלָא מְחַמִּיד הוּיְתִי לְאַלְפְּנִיָּה
 דְּאַלְיָה נְבִיָּא, דְּמַגְלַעַד. דְּפִתְגָמוּהִי, אֲנוּן אָסוּתָא. אֲרִי עַל דְּלָא תְּבוּ.
 זֶלְק הַדְּקֻדּוֹק: ^ט שׁוֹעֵת בַּת עַמִּי. הַשִּׁי"ן כְּנַעֲיָא בְתִיגָאן וּבִירוּשְׁלַמִּיִם (וְהַשּׁוֹא נַח):
 הִיְהוּה. אֵין שׁוֹא תַחַת הַיּוֹ"ד וְלַכֵּן אֵינָה יוֹצֵאָה בְּמַבְטָא וְהִיא נַחַה. וְכֵן כְּתוּבוּ בְעַלִּי הַדְּקֻדּוֹק:
 הִכְעִסוּנִי. בְּסַפֵּר מְדוּיִק חֶסֶר יוֹ"ד, וְכֵן בִירוּשְׁלַמִּיִם. וְכֵן נִמְסַר שֵׁם 'לְחֹדֵר חֶסֶר יוֹ"ד'. וְעִיקַר:
^{יג} אֲרֻכַּת. בְּס' מְדוּיִק חֶסֶר וַי"ו, וְכ"ה בִירוּשְׁלַמִּיִם. וּמְסִיר עַלִּיהָ 'לְחֹדֵר חֶסֶר'. וְעִיקַר:

שְׁמוֹ הַמְּוֵר. (ט) הִיְהוּה אֵין בְּצִיּוֹן. הַיּוֹ"ד נִבְלַעַת בְּקִרְיָאָה. כְּאִילוּ כְּתוּב הַדּוּנִי.

בְּכִין לֹא סְלִיקַת אָסוּ, לְמַחַת כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי: ^{יג} מִי־יִתֵּן רֵאשִׁי מַיִם
וְעֵינַי מְקוֹר דְּמַעָּה וְאַבְכָּה יוֹמָם וְלַיְלָה אֶת חֲלָלֵי בֵּת־עַמִּי:
מִן יִתֵּן רֵישִׁי, כְּנַחַל דְּמִין. וְעֵינַי, כְּמַבּוּע דְּמַעָּן. וְאַבְכִי, יוֹמָם וְלַיְלָה, עַל
קְטִילֵי, כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי: ^{יד} מִי־יִתְּנֵנִי בְּמִדְבָּר מְלוֹן אֲרָחִים
וְאַעֲזֹבָה אֶת־עַמִּי וְאַלְכָּה מֵאַתָּם פִּי כָּלִם מְנַאֲפִים עֲצָרַת
בְּגָדִים: מִן יִתְּנֵנִי בְּמִדְבָּרָא. בֵּית מְבַתוֹת, עָדֵי אֲוֹרְחָן. וְאַשְׁבוּק, יֵת
כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי. וְאַהֲדָ, מְלוֹתְהוֹן. אָרִי כְּלֵהוֹן זְנֵאִין. סִיעַת, שְׁקָרִין:
^{טו} וַיִּדְרְכוּ אֶת־לְשׁוֹנָם קִשְׁתָּם שְׁקָר וְלֹא לְאַמוּנָה גָּבְרוּ
בְּאַרְצָן פִּי מֵרַעָה אֶל־רַעָה | יֵצְאוּ וְאַתִּי לֹא־יִדְעוּ נְאֻם־
יְהוָה: וְאַלִּיפוּ יֵת לִישְׁנֵהוֹן, פְּתַגְמֵי שְׁקָר. דְּמִן אַנּוּן, כְּקִשְׁת נְכִילָא. וְלֹא
לְהִימְנוּתָא, תְּקִיפוּ בְּאַרְעָא. אָרִי מִבְּשִׁתָּא לְבִשְׁתָּא נִפְקוּ. וּמִדַּע דְּחֲלָתִי
לֹא אֵילְפוּ, אָמַר יי: ^{טז} אִישׁ מֵרַעָהוּ הִשְׁמָרוּ וְעַל־כָּל־אֶח אֶל־
תְּבַטְחוּ פִּי כָּל־אֶח עֲקוּב יַעֲקֹב וְכָל־רַע רְכִיל יִהְלֹךְ: גְּבַר
מִחֲבַרְיָה, אִסְתְּמָרוּ. וְעַל כָּל אֶחָא, לֹא תִתְרַחֲצוּן. אָרִי כָּל אֶחָא, מִכְּמִן
כְּמִין. וְכָל רְחִים, בְּנִכִּילוּ מֵהֲלִיד: ^{יז} וְאִישׁ בְּרַעָהוּ יִהְתֵּלוּ וְאַמַּת
לֹא יִדְבְּרוּ לְמִדּוּ לְשׁוֹנָם דְּבַר־שְׁקָר הֵעוּה נְלָאוּ: וּגְבַר בְּחֲבַרְיָה,
מִשְׁקָרִין. וְקִשְׁטָא, לֹא מְמַלְלִין. אֵילְפוּ לִישְׁנֵהוֹן. פְּתַגְמֵי שְׁקָר, אִטְפְּשוּ
טַעוּ: ^{יח} שְׁבַתְךָ בְּתוֹךְ מְרֻמָּה בְּמְרֻמָּה מֵאַנּוּ דַּעַת־אוֹתִי
נְאֻם־יְהוָה: יִתְבִּין בְּבִתִּי כְּנִישְׁתְּהוֹן, וּמִשְׁתַּעֵן עַל עֲוִיתְהוֹן. בְּנִכְלִין:
מְסַרְבִּין לְמִדַּע דְּחֲלָתִי, אָמַר יי: ^{יט} לִכְן פֶּה אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת
הִנְנִי צוֹרְפָם וּבְחַנְתִּים פִּי־אֵיךְ אֵעֲשֶׂה מִפְּנֵי בֵּת־עַמִּי:

זולק הדקדוק: ^{יג} וְעֵינַי מְקוֹר דְּמַעָּה. התרגום שלנו 'ועיני כמבוע דמען' הדל"ת והמ"ם
בחירק (הדל"ת בחירק והמ"ם נחה) ודו"ק. והתרגום נקט נחל דמיין ומבוע דמען. ואם הדל"ת
בקמץ, לא ידענו מהו זה המקור. ולא בא לסתום אלא לפרש: חֲלָלֵי בֵּת עַמִּי: השוא שבלמ"ד
נע, מפני המאריך שקדמו, וכן כתב הרד"ק: ^{טו} עֲקוּב יַעֲקֹב. העי"ן בשוא פשוט לכד, והוא נח:
^{יז} הִנְנִי צוֹרְפָם וּבְחַנְתִּים. התרגום 'וצריף להון ובחר להון' ובחר ברי"ש בכל התיגאן. ועיין
בתרגום 'והבאתי את השלשית' בהפטרת יום א' דסכות (פס' א):

בְּכִין. כְּדָנָן אָמַר, יי צְבָאוֹת. הָאֲנָא מִיִּתִי עֲלִיהוֹן עָקָא, וְצָרִיף לְהוֹן, וּבְחַר לְהוֹן. אָרִי אִיכְדִין אֲעֵבִיד, מִן קָדָם חוּבִי, כְּנִשְׁתָּא דְעַמִּי: ב תִּין (כ' שוחט) שְׁחוּט לְשׁוֹנִם מְרַמָּה דְבַר בְּפִיו שְׁלוֹם אֶת־רַעְהוֹ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יִשִּׁים אֲרָבוּ: כְּגִיר דְמַחְרַף. לִישְׁנָהוֹן, נִכְלִין מְחֻשֵׁב. בְּפִמְהוֹן. שְׁלָמָא גְבַר עִם חֲבֵרִיה, מְמַלְלִין. וּבְמַעוּהִי, מְשׁוּי כְּמִינְתִּיה: כ א הֶעֱלֵ־אֱלֹה לֹא־אֶפְקֹד־בָּם נְאֻם־יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־כֹּזֵה לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשֵׁי: הֶעֱלֵ אֱלִין לָא אֲסַעַר לְאִיתָאָה עֲלִיהוֹן בִּישָׂא, אָמַר יי. אִם מִן עַמָּא, דְכִדִּין עוֹבְדִיהוֹן, לָא אֶתְפָּרַע מִנְהוֹן, כְּרַעוּתִי: כ ב עַל־הַהָרִים אִשָּׁא בְכִי וְנָהִי וְעַל־נְאוֹת מְדַבֵּר קִינָה כִּי נִצְתּוּ מִבְּלִי־אִישׁ עוֹזֵר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֵה מַעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד־בְּהֵמָה נִדְדוּ הַלְכוּ: עַל טוֹרֵיָא אָנָּא מְרִים קָלִי, בְּכִי וּמַצּוֹח. וְעַל דִּירוֹת מְדַבְּרָא, אֱלִיא. אָרִי צְדִיאָא, מִבְּלִי אֲנִשׁ דְעָדִי. וְלֹא אֲשַׁתְּמַע קָל בְּעִירָא, בְּאַרְעֵהוֹן. מַעוֹפָא דְשַׁמַּיָא, וְעַד בְּעִירָא. אֲטַלְטְלוּ, גְלוּ: כ ג וְנִתְתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַם לְגִלִּים מְעוֹן תַּנִּים וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מִבְּלִי יוֹשֵׁב: וְאַתִּין יַת יְרֻשָׁלַם. לְיַגְרִין, מְדוֹר יְרוּרִין. וְיַת קְרוּיָא דְבֵית יְהוּדָה. אֶתֵּן לְצָדוּ, מִבְּלִי יְתִיב:

ז'לק הדקדוק: כ נְדָדוּ. הקמץ רחב והשווא שבדל"ת נע כי הוא פעל עבר, על משקל חרבו פני האדמה (בראשית ח, יג): כ ג לְגִלִּים מְעוֹן תַּנִּים. התרגום 'ליגרין מדור ירוירין' ה"ג בכל ההפטרות הקדמוניות בשני רישיון. לא בדל"ת בסוף. וראיתי ברש"י בכתובות דף מ"ט דפירש מעון תנים מתרגמינן מדור ירוירין. ולענ"ד שאין הכרח לגרוס בדל"ת דאפשר דטעות בדפוס. אלא שבערוך הביא זה בערך יר"ד, (מוכח דגריס לה בדל"ת). וגם מזה אין הכרח לשנות גירסתינו, ומצינו הרבה שינוים בגירסת הגמ' בין רש"י והערוך, במס' פסחים ויין הרבה וכו' מפני שגורר המאכל וגרסי' לה ברי"ש. ובערוך גריס לה בדל"ת בערך גר"ד. גם בשבת דף קנ"ב אסקיה בנגידא. גם בגטין גבי בלעם אסקיה בנגידא. בכל הספרים גרסי' בדל"ת, והערוך הביאו בערך (נ)ג"ר. היתכן לשבש כל הספרים בשביל זה, פשיטא שאין הכרע, דשם בעלמא הוא, או על שם העליה נקרא כן. ולעולם דכ"ע מודו דלית לן לשנויי גירסת אבותינו. וכיוצא בזה כתב הרב הערוך בשורש (בערך) נגר כי הנחל נקרא נגר יעו"ש, וכ' עליו המתורגמן ואנו לא מצאנוהו רק בדל"ת ע"ש. וכבר כ' הרמב"ן בס' המלחמות ביבמות דף תי"א דאין משיבין מגירסא לאחרת ע"ש. ולעולם אין הכרע ולא הכרח בשינוי הנוסחאות אפ' לענין דינא, כ"ש במלתא דלאו בדינא משתעיא. שוב ראיתי בתרגום שנדפס עם רד"ק דגריס ברי"ש בסוף:

בְּדִ מִי־הָאִישׁ הַחֲכָם וַיִּבֶן אֶת־זֹאת וְאִשָּׁר דְּבַר פִּי־יְהוָה
 אֵלָיו וַיִּגְדֶּה עַל־מֶה אֲבִדָה הָאָרֶץ נִצְתָה כַּמְדַּבֵּר מִבְּלִי
 עֵבֶר: מִן גְּבַר דְּחַפְסִים, וַיִּסְבֵּר יֵת דָּא. וּדְאֵת־מַלְלָל, מִן קָדָם יֵי. עֲמִיָה,
 וַיְחַוִּינָה. עַל מָא, חֲרוּבַת אַרְעָא. צְדִיאַת כַּמְדַּבְּרָא, מִבְּלִי עָדִי:
 כֹּה וַיֹּאמֶר יְהוָה עַל־עֲזֹבְכֶם אֶת־תּוֹרֹתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי
 לְפָנֵיהֶם וְלֹא־שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא־הִלְכוּ בְהֵ: וַאֲמַר יֵי. עַל
 דְּשִׁבְקוּ, יֵת אֲוִרִיתִי. דִּיהֲבִית, קְדָמִיהוֹן. וְלֹא קִבְלוּ לְמִמְרִי, וְלֹא הִלְכוּ
 בְהֵ: כֹּה וַיִּלְכוּ אַחֲרֵי שְׂרָרוֹת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר
 לְמַדּוּס אֲבוֹתָם: וַאֲזָלוּ. בְּתַר, הֲרַהוּר לְבַהוֹן. וּבְתַר, בְּעֲלִיאָ.
 דְּאֵלִיפּוֹנוֹן, אֲבַהֲתַהוֹן: כֹּה לִכֹּן כֹּה־אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל הֲנִי מֵאֲכִילֶם אֶת־הָעֵס הַזֶּה לַעֲנָה וְהַשְׁקִיתִים
 מִי־רֹאשׁ: בְּכִין. כְּדָנָן אָמַר. יֵי עֲבָאוֹת, אֱלֹהֵא דִישְׂרָאֵל. הָאֲנָא מִיִּתִי
 עָקָא. עַל עֲמָא הַדִּין, מָרָר כְּגַדִּין. וְאִשְׁקִינוֹן כָּס דְּלוּט בִישׁ, כְּרִישֵי חוּיִן:
 כֹּה וְהַפְּצוֹתִים בְּגוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ הֵמָּה וְאֲבוֹתָם
 וְשַׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב עַד פְּלוֹתִי אוֹתָם: וְאֲבַדְרָנוֹן,
 בִּינֵי עַמְמֵיא. דְּלֹא יָדְעוּ. אֲנוֹן, וְאֲבַהֲתַהוֹן. וְאֲגֵרִי בְתַר־יהוֹן, דְּקַטְלִין
 בְּחַרְבָּא. עַד דְּאִשְׁיַצִּי, יְתַהוֹן: כֹּס כֹּה אָמַר יְהוָה עֲבָאוֹת
 הַתְּבוֹנָנוּ וְקִרְאוּ לְמִקּוֹנָנוֹת וְתִבּוֹאֵינָה וְאֶל־הַחֲכָמוֹת
 שְׁלַחוּ וְתִבּוֹאֵנָה: כְּדָנָן אָמַר, יֵי עֲבָאוֹת. אִסְתַּכְלוּ. וְקִרוּ לְאֵלֵי־תָא,
 וַיִּתֵּן. וְלַחֲפִימְתָא שְׁלַחוּ, וַיִּיתוֹן: ל וְתַמְהַרְנָה וְתַשְׁנָה עֲלֵינוּ נְהִי
 וְתַרְדָּנָה עֵינֵינוּ דְּמַעָה וְעַפְעַפֵּינוּ יִזְלוּ־מִים: וַיּוֹחִין. וַיִּשְׁלַן
 עֲלֵנָא, אֵלִיא. וַיִּשְׁגְּרוּן עֵינָנָא, דְּמַעִין. וְגִלְגְּלִי עֵינָנָא, יִגְרוּן מִיָּא:
 לֹא כִי קוֹל נְהִי נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אֵיךְ שִׁדְדָנוּ בְּשָׁנוּ מְאֹד

זֶלְקָה הַדְּקָדוּקָה: כֹּה וְלֹא הִלְכוּ בְהֵ. תִיבַת 'הִלְכוּ' מִלְעִיל: כֹּה וְשַׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם. תִיבַת 'וְשַׁלַּחְתִּי'
 מִלְרַע: כֹּס וְקִרְאוּ לְמִקּוֹנָנוֹת. אֵינן מֵאֲרִיךְ בְּלִמְ"ד בִּסְת"י גַם בִּירוּשְׁלַמִּיִם. וְא"כ הַשּׁוֹא שְׁבַמ"ם נַח,
 וְזוּ דַעַת בֶּן אֲשֶׁר. וּבכ"ד גְּדוּל מִיחֲלָפָא שִׁיטְתִיָּהוּ:

כִּי־עֲזַבְנוּ אֶרֶץ בְּי הַשְּׁלִיכוּ מִשְׁכְּנֹתֵינוּ: אָרִי קָל אֵלִיא.
 אֲשַׁתְּמַע מְצִיּוֹן, אֵיכָדִין אֶתְבוֹיִזְנָא. בְּהִיתְנָא לְחֻדָּא, אָרִי חֲרוּבַת אַרְעֵנָא.
 אָרִי צְדִיאָה, בִּירְנִיתְנָא: לֵב כִּי־שָׁמְעָה נְשִׁים דְּבַר־יְהוָה וְתִקַּח
 אֲזַנָּהּ דְּבַר־פִּי וְלִמְדָה בְּנוֹתֶיכֶם גְּהִי וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ
 קִינָה: אָרִי שָׁמְעָא נְשִׂיא, פְּתַגְמָא דִּי. וְתַצִּית אֲדַנְכוּן, לְמַלֵּי נְבִיזָה.
 וְאֵלִיפָא לְבַנְתְּכוּן, אֵלִיא. וְאֶתְתָּא לְחִבְרַתָּהּ, עֲנוּיָא: לֵב כִּי־עָלָה מוֹת
 בְּחַלּוֹנֵינוּ בָּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלָל מְחוּיָן בְּחוּרִים
 מִרְחֻבוֹת: אָרִי סְלִיק מוֹתָא, בְּחַרְפְּנָא. עַל, בְּבִירְנִיתְנָא. לְשִׁיצָאָה
 יְנוּקִין, מְשׁוּקָא. עוֹלִימִין, מִרְחוּבִין: לֵב דְּבַר כֶּה נְאֻם־יְהוָה וְנִפְלָה
 נְבִלַת הָאָדָם כְּדָמָן עַל־פְּנֵי הַשָּׁדָה וּכְעֵמִיר מֵאַחֲרֵי
 הַקּוֹצֵר וְאִין מְאֻסְרִי: אֶתְנַבֵּי. כְּדָנָן, אָמַר יי. וְתַתְרַמֵּי, נְבִילַתָּא
 דְּאִנְשָׁא. כְּזִיבַל מְבַדֵּר, עַל אִפֵּי חֻקְלָא. וּכְעֵמִירָא, מִפְתֵּר חֻצוֹדָא, וְלִית
 דְּמַכְנִישׁ: לֵב כֶּה | אָמַר יְהוָה אֱל־יִתְהַלֵּל חֻקְכֶם בְּחַכְמַתּוֹ
 וְאֱל־יִתְהַלֵּל הַגְּבוּר בְּגִבּוֹרָתּוֹ אֱל־יִתְהַלֵּל עֵשִׂיר בְּעֵשְׂרוֹ:
 כְּדָנָן, אָמַר יי. לֹא יִשְׁתַּבַּח חֲפִימָא, בְּחַכְמַתִּיהָ. וְלֹא יִשְׁתַּבַּח גְּבַרָא,
 בְּגִבּוֹרָתִיהָ. לֹא יִשְׁתַּבַּח עֲתִירָא, בְּעֲתָרִיהָ: לֵב כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל
 הַמֵּתְהַלֵּל הַשֶּׁבַל וְיִדַּע אוֹתוֹ בִּי אֲנִי יְהוָה עֲשֵׂה חֶסֶד
 מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ כִּי־בֵאלֹהֵי חֲפְצֵתִי נְאֻם־יְהוָה: אֵלֵהִין
 בְּרָא, יִשְׁתַּבַּח דְּמִשְׁתַּבַּח. דְּחַכִּים, וְאוֹלִיף לְמַדַּע דְּחַלְתִּי. אָרִי, אָנָּא יי.
 עֲבִידְנָא חֶסֶדָא. וְדִין דְּקִשׁוּט וְזָכוּ, בְּאַרְעָא. אָרִי בְּאֵלִין רְעוּא קְדָמִי, אָמַר
 יי:

(גְּאֵלְנוּ יְהוָה עֲבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרַקְנָא. יי עֲבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וְלְעָלְמֵי עֲלַמֵּיָּא:

